

פתרון מרתון - דיני ראיות

1. בתביעה אזרחית בנוזיקין אמור להעיד בבית המשפט עד בעל מוגבלות שכלית. בית המשפט התרשם כי מסירת העדות בדרך הרגילה עלולה לפגוע בעד. לדעת בית המשפט הסדרי ההעדה הקבועים בחוק הליכי חקירה והעדה (התאמה לאנשים עם מוגבלות שכלית או נפשית) התשס"ו-2005, עשויים לפתור את הבעיה. העד מסכים לכך אך הצדדים מתנגדים. מה הדין?

1. החוק הנ"ל חל בהליכים פליליים בלבד, ולכן אי אפשר להחיל הסדרים מתוכו בהליכים אזרחיים.
2. החוק הנ"ל חל בהליכים פליליים בלבד, לכן אי אפשר להחיל הסדרים מתוכו בהליכים אזרחיים אלא בהסכמת הצדדים.
3. החוק הנ"ל חל בהליכים פליליים בלבד, ולכן אי אפשר להחיל הסדרים מתוכו בהליכים אזרחיים אלא מטעמים מיוחדים שיירשמו.
4. החוק הנ"ל חל גם בהליכים אזרחיים, לפי העניין ובשינויים המחויבים.

סעיף 22 - חוק הליכי חקירה והעדה (התאמה לאנשים עם מוגבלות שכלית או נפשית)

עדות בבית משפט של אדם עם מוגבלות שכלית או נפשית

22. (א) ראה בית המשפט כי עד העומד להעיד בפניו או המעיד בפניו (בסעיף זה – העד) הוא אדם עם מוגבלות, וכי מסירת עדותו בדרך הרגילה עלולה לפגוע בו או לפגום בעדותו, רשאי בית המשפט להורות, מיזמתו או לבקשת בעל דין, בשים לב לרצונו של העד ובכפוף להוראות סעיף 172 לחוק סדר הדין הפלילי, על גביית העדות באחת או יותר מהדרכים המפורטות בפסקאות (1) עד (10) (בסעיף זה – אמצעי התאמה):

- (1) שלא בנוכחות הנאשם, אלא בנוכחות סניגורו; על עדות לפי פסקה זו יחולו ההוראות לפי סעיף 22(ב) עד (ד) לחוק חקירת עדים;
- (2) כשהעד מאחורי פרגוד;
- (3) כשהעד לא על דוכן העדים;
- (4) כשהשופט ועורכי הדין אינם לבושים מדי משפט;
- (5) בלשכת השופט;
- (6) במקום שיקבע בית המשפט לפי סמכותו מכוח סעיפים 34(ב) או 44(ב) לחוק בתי המשפט, ובלבד שלא יקבע מקום מחוץ לכותלי בית המשפט שלא בהסכמת המחזיק באותו מקום;
- (7) הסתייעות באמצעים של תקשורת חלופית או תקשורת תומכת, לרבות הסתייעות בבני אדם, בעזרים ממוחשבים, בלוחות תקשורת, בתמונות, בסמלים, באותיות או במילים;
- (8) בנוכחות אדם המלווה את העד לצדו אף אם הוא מעיד בדלתיים סגורות לפי סעיף 68 לחוק בתי המשפט; אין בהוראות סעיף זה כדי לפגוע בזכות נפגע עבירת מין או אלימות לנוכחות מלווה בדיון בבית משפט כאמור בסעיף 15 לחוק זכויות נפגעי עבירה;
- (9) הסתייעות בעל דין ביועץ אף אם העדות נגבית בדלתיים סגורות לפי סעיף 68 לחוק בתי המשפט; היועץ רשאי לסייע לבעל הדין בניהול חקירתו של העד, ויהיה רשאי, בין השאר, להציע לבעל הדין נוסח חלופי לשאלה, ולהתריע לפני בעל הדין על פגיעה אפשרית בעד; בפסקה זו, "יועץ" – מי שבית המשפט אישר, לאור הכשרתו, לענין פסקה זו;
- (10) בדרך אחרת שקבע בית המשפט, ביזמתו או בהמלצת החוקר המיוחד לפי סעיף 7(ד), ובלבד שבית המשפט הדין בענין פלילי שוכנע מעל לכל ספק סביר כי אין בדרך שקבע כדי לגרום עיוות דין לנאשם.

(ב) על אף האמור בסעיף 2, האמצעים להתאמת עדותם של אנשים עם מוגבלות המנויים בסעיף זה, יחולו בהליכים פליליים וכן, לפי הענין ובשינויים המחויבים, בהליכים שאינם פליליים, בהליכים המתנהלים לפני בית דין ובהליכים לגביית עדות מוקדמת לפי סעיף 117, 117א או 117ב לחוק סדר הדין הפלילי.

(תיקון מס' 2) תשע"ז-2017

(ג) שימוש באמצעי התאמה כאמור בסעיף קטן (א)(10), ייעשה רק אם הוגשה לבית המשפט תעודת עובד ציבור בדבר היות העד אדם עם מוגבלות שכלית-התפתחותית, או חוות דעת ולפיה העד

הוא אדם עם מוגבלות ועדותו בדרך הרגילה עלולה לפגוע בעד או לפגום בעדות; אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לגרוע מהוראת כל דין אחר המאפשרת שימוש באמצעי התאמה כאמור.
(ד) בחקירתו של אדם עם מוגבלות יביא בית המשפט בחשבון, לענין סעיף 2 לחוק חקירת עדים, את מוגבלותו של אותו אדם.

2. דוד היה עד לאירוע שבו התפרץ איתן לבית עסק. בסמוך לאחר האירוע אמר דוד לשלמה כי זיהה את איתן כמי שביצע את המעשה, אולם בחקירתו במשטרה טען דוד כי כלל לא נכח בזירת האירוע והדברים שמסר לשלמה אינם נכונים. איתן הועמד לדין. דוד הוא עד במשפט. מה הדין?

1. עדותו של שלמה לגבי אמרתו של דוד באשר לזהות המבצע תהא קבילה כראיה לאמיתות תוכנה.
2. עדותו של שלמה לגבי אמרתו של דוד לא תהיה קבילה כראיה לאמיתות תוכנה אם דוד יעמוד בעדותו במשפט על כך שלא נכח בזירת האירוע.
3. עדותו של שלמה לגבי אמרתו של דוד לא תהיה קבילה כראיה לאמיתות תוכנה מאחר שלא מדובר במעשה אלימות.
4. עדותו של שלמה לגבי אמרתו של דוד באשר לזהות המבצע תהא קבילה כראיה לאמיתות תוכנה, אולם אי אפשר להרשיע את איתן על סמך עדות זו אלא אם יש בחומר הראיות דבר לחיזוקה.

סעיף 9 לפקודת הראיות

אמרת עד בעת ביצוע עבירה

9. עדות על אמרה שנאמרה בשעה שנעשה, לפי הטענה, מעשה עבירה, או בסמוך לפניו או לאחריו, והאמרה נוגעת במישרין לעובדה השייכת לענין, תהא קבילה אם אמר אותה אדם שהוא עצמו עד במשפט.

3. נגד משה הוגש כתב אישום בעבירה של קבלת דבר במרמה. במסגרת ניהול פרשת התביעה מעוניינת המאשימה להגיש את הודיית משה שנקלטה בהאזנת סתר כדין לשיחה בין משה ואשתו, וזאת באמצעות העד שהקליט את השיחה. מה הדין?

1. השיחה בין משה ואשתו אינה קבילה מטעמי חיסיון.
2. השיחה בין משה ואשתו אינה קבילה משום שבמשפט פלילי אין בן זוג כשיר להעיד לחובת בן זוגו.
3. השיחה בין משה ואשתו קבילה בכפוף להוכחת תקינות הליך ההקלטה ועמידה בתנאי קבילותה של עדות הודיית נאשם.
4. השיחה בין משה ואשתו קבילה בכפוף לבחירת משה להעיד בפרשת ההגנה.

סעיף 12 לפקודת הראיות; ע"פ 312/67 מרדכי נ' היועץ המשפטי לממשלה

הודיה

12. (א) עדות על הודיית הנאשם כי עבר עבירה, תהא קבילה רק אם הביא התובע עדות בדבר הנסיבות שבהן ניתנה ההודיה ובית המשפט ראה שההודיה היתה חפשית ומרצון.

(תיקון מס' 5) תש"ס-1979

(ב) בית המשפט רשאי לקבל כראיה, להוכחת הנסיבות שבהן ניתנה הודיית נאשם, גם תצהיר בכתב של מקבל ההודיה, שבו הוא מפרט את נסיבות גביית ההודיה ומצהיר כי ההודיה היתה חפשית ומרצון, והוא אם נתקיים אחד מאלה:

- (1) הנאשם מיוצג וסניגורו ויתר על חקירת מקבל ההודיה;
- (2) ההודיה היתה על עבירה שהיא עוון או חטא והנאשם, במענה לשאלת בית המשפט ולאחר שבית המשפט הסביר לו את זכותו לחקור את נותן התצהיר, אישר שקרא את ההודיה או שהיא הוקראה לו, אינו כופר בכך שההודיה היתה חפשית ומרצון וויתר על חקירת מקבל ההודיה.

4. דבורה נפלה קורבן לתקיפה מינית. דבורה היא אדם עם מוגבלות כמשמעה בחוק. התביעה מבקשת שלא להעיד את דבורה ולהסתפק בעדותה בפני החוקרת המיוחדת. התביעה הגישה שתי עדויות מומחים שלפיהן מתן עדות גם בתנאים מקלים "תהיה קשה עד בלתי אפשרית ועלולה להסב נזק חמור לשלמות הנפשית ולתפקודה של דבורה ואף לחייה". עמדה זו לא נסתרה גם בחקירת המומחים בבית המשפט.
מה הדין?

1. אפשר להסתפק בעדותה של דבורה בפני החוקרת המיוחדת לצורך הרשעה.
2. אפשר להסתפק בעדותה של דבורה בפני החוקרת המיוחדת ובדבר מה נוסף לצורך הרשעה.
3. נדרש סיוע לעדותה של דבורה בפני החוקרת המיוחדת לצורך הרשעה.
4. יש צורך להעיד את דבורה, ואי אפשר להרשיע על יסוד עדותה בפני החוקרת המיוחדת.

סעיף 20 - חוק הליכי חקירה והעדה (התאמה לאנשים עם מוגבלות שכלית או נפשית)

שימוש באמרת אדם עם מוגבלות שכלית או נפשית

20. (א) בסימן זה ובסעיף 24, "אדם עם מוגבלות" – אדם עם מוגבלות שכלית או מוגבלות נפשית.
(ב) אמרה שנגבתה מאדם עם מוגבלות (בסעיף זה – העד) תהא קבילה כראיה, אם תועדה בהקלטה חזותית, התקבלה חוות דעת מומחה ולפיה העד הוא אדם עם מוגבלות (בסעיף זה – חוות הדעת של המומחה), החוקר המיוחד או חוקר המשטרה, לפי הענין, שגבה את האמרה, העיד על נתינתה, והתקיים אחד מאלה:

(1) האדם שנתן את האמרה מעיד במשפט וניתנה לצדדים הזדמנות לחקרו; הוראות הדין החל בישראל לענין פסקה (2) של סעיף 10א(א) לפקודת הראיות יחולו, לפי הענין, גם על עדות כאמור בפסקה זו; בפסקה זו, "דין" – לרבות הלכה פסוקה;
(2) בית המשפט פטר את האדם ממסירת עדותו, לפני תחילת עדותו או במהלכה, בשל התקיימות כל אלה:

(א) לפי חוות הדעת של המומחה, מתקיים אחד מאלה:

(1) מתן העדות עלול לפגוע בעד;

(2) העד אינו מסוגל להעיד מחמת מוגבלותו השכלית או הנפשית;

(ב) בית המשפט שוכנע כי אין בגביית העדות באחת או יותר מהדרכים המפורטות בסעיף 22, או בדחיית מועד מתן עדותו של העד בזמן סביר, כדי למנוע את הפגיעה בעד או כדי לאפשר את העדתו על אף מוגבלותו השכלית או הנפשית.

(ג) החלטה בענין פטור ממסירת עדות כאמור בסעיף קטן (ב)(2), תינתן במסגרת הליך שיתקיים בדלתיים סגורות ובו תישמע עדותו של המומחה שנתן את חוות הדעת כאמור באותו סעיף קטן, וכן טענות הצדדים.

(ד) אין להרשיע אדם על סמך אמרת אדם שבית המשפט פטר אותו ממסירת עדות כאמור בסעיף זה, אלא אם כן יש לה סיוע בראיה אחרת.

(ה) אין בסעיף זה –

(1) כדי להכשיר ראיה שאינה קבילה מטעם אחר, שאינו הכלל האוסר עדות שמיעה;

(2) כדי לפסול או להגביל הגשת ראיה שהיא כשרה לפי הכלל האמור בפסקה (1) או לפי דין אחר.

5. מדינת ישראל מנהלת נגד משה חקירה בחשד לעבירות של הלבנת הון. במסגרת החקירה ביקשה המדינה צו להמצאת מסמכים המפרטים את סכום שכר הטרחה ששילם משה לבא כוחו יעקב, ואת חשבוניות המס בגין תשלומיו. משה ובא כוחו טוענים לחסיון המסמכים. מה הדין?

1. משה ויעקב צודקים. מדובר במסמכים שהוחלפו בין עורך דין ללקוח ולכן חוסים תחת חסיון ואין לגלותם אלא אם משה ויתר על החסיון.
2. משה ויעקב אינם צודקים. אין מדובר במסמכים הנוגעים לשירות המקצועי שמעניק עורך הדין ללקוח, והם אינם בעלי קשר ענייני לשירות זה, ולכן ככלל אינם חוסים תחת חסיון.
3. משה ויעקב צודקים. מדובר במסמכים החוסים תחת חובת הסודיות של עורך הדין ללקוח, גם אם המסמכים אינם מוגנים על ידי החסיון. חובת הסודיות רחבה יותר מחסיון עורך דין-לקוח, ולכן אין לאפשר את גילויים.
4. משה ויעקב אינם צודקים. הגם שמדובר במסמכים החוסים תחת חסיון עורך דין-לקוח מדובר בחסיון יחסי שבית המשפט רשאי להסירו.

סעיף 48 לפקודת הראיות, סעי' 90 לחוק לשכת עורכי הדין; רע"פ 751/15 אברגיל נ' מדינת ישראל

עדות עורך דין

48. (א) דברים ומסמכים שהוחלפו בין עורך דין לבין לקוחו או לבין אדם אחר מטעם הלקוח ויש להם קשר ענייני לשירות המקצועי שניתן על ידי עורך הדין ללקוח, אין עורך הדין חייב למסרם כראיה, אלא אם ויתר הלקוח על החסיון; והוא הדין בעובד של עורך דין אשר דברים ומסמכים שנמסרו לעורך הדין הגיעו אליו אגב עבודתו בשירות עורך הדין.

(ב) הוראות סעיף קטן (א) יחולו גם לאחר שחדל העד להיות עורך דין או עובד של עורך הדין.

סוד מקצועי

90. דברים ומסמכים שהוחלפו בין לקוח לבין עורך דין ויש להם קשר ענייני לשירות המקצועי שניתן על ידי עורך הדין ללקוח, לא יגלה אותם עורך הדין בכל הליך משפטי, חקירה או חיפוש, מלבד אם ויתר הלקוח על חסינותם.

6. נגד אביב, פקיד עירייה, הוגשו שני כתבי אישום נפרדים. כתב האישום הראשון מייחס לאביב עבירה של עדות שקר בגין עדות שמסר במשפט תעבורה בנוגע לתאונה שבה היה מעורב עם מני. במהלך המשפט מוסר מני עדות מפלילה נגד אביב. כתב האישום השני מייחס לאביב קבלת שוחד מערן, קבלן בניין, כדי שיזרז הליכי שינוי ייעוד בשטח שבו ערן מבקש לבנות. בין התביעה לבין ערן נחתם הסכם עד מדינה. מה הדין?

1. הרשעתו של אביב בעבירה של עדות שקר טעונה תוספת ראייתית מסוג חיזוק. הרשעתו של אביב בשוחד טעונה תוספת ראייתית מסוג סיוע.
2. הרשעתו של אביב בשני כתבי האישום טעונה תוספת ראייתית מסוג סיוע.
3. הרשעתו של אביב בעבירה של עדות שקר טעונה תוספת ראייתית מסוג סיוע. הרשעתו של אביב בשוחד אינה טעונה תוספת ראייתית.
4. הרשעתו של אביב בעבירה על עדות שקר אינה טעונה תוספת ראייתית. הרשעתו של אביב בשוחד טעונה תוספת ראייתית מסוג חיזוק.

סעיף 296 לחוק העונשין, ע"פ 190/82 מרקוס נ' מדינת ישראל

ראיות

296. במשפט על עבירה לפי סימן זה רשאי בית המשפט להרשיע על יסוד עדות אחת, אף אם זו עדות של שותף לעבירה.

7. יובל ואיילה הם שותפים עסקיים. יובל נשוי כדין לדינה, אחותה של איילה. זה כמה שבועות שדינה חושדת ביובל כי הוא גונב כספים מאיילה. דינה הגישה תלונה על כך במשטרה, ולאחר חקירה הוגש כתב אישום נגד יובל בגין עבירת הגנבה. דינה היא עדה במשפט. מה הדין?

1. דינה אינה כשרה להעיד נגד יובל מכיוון שזהו משפט פלילי העוסק בעבירות רכוש.
2. דינה כשרה להעיד נגד יובל, אך אי אפשר לכפות עליה להעיד נגדו.
3. דינה כשרה להעיד נגד יובל ואפשר לכפות עליה להעיד נגדו.
4. דינה אינה כשרה להעיד נגד יובל, אולם אם תיקרא להעיד לטובתו יהיה עליה להשיב לשאלות שהתשובה עליהן עשויה לפגוע ביובל.

סעיף 5 לפקודת הראיות

עדות מותרת

5. (א) הסייגים שבסעיפים 3 ו-4 לא יחולו במשפט פלילי בשל אחד מאלה :

(1) חבלת גוף או אלימות או איום באחד מאלה ;

(תיקון מס' 14) תש"ס-2000

(2) עבירה לפי סעיפים 337 או 362 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן – חוק העונשין), או לפי סימן י' בפרק ח' ולפי סימנים ה' או ו'1 בפרק י' לחוק העונשין, שעבר בן זוג נגד בן זוגו, הורה נגד ילדו או ילד נגד הורו ;

(תיקון מס' 13) תשנ"ח-1997

(2א) עבירה לפי סעיף 287 לחוק העונשין, לעניין הפרת צו הגנה לפי חוק למניעת אלימות במשפחה, תשנ"א-1991, או לעניין הפרת צו שיפוטי אחר לפי כל דין, שעניינו הגנת בן זוגו, ילדו או הורו של המפר, מפניו ;

(3) עבירה לפי סעיפים 244 עד 246, 249 ו-249א לחוק העונשין, שנעברה בקשר לאחת העבירות המפורטות בסעיף זה ;

(תיקון מס' 16) תשע"ו-2015

(4) (נמחקה).

(תיקון מס' 16) תשע"ו-2015

(ב) הסייגים שבסעיפים 3 ו-4 לא יחולו על עדות של אדם שהגיש תלונה נגד בן זוגו, ילדו או הורו, לפני העניין, במשפט פלילי בעניין אותה תלונה, בין שהוא הראשון שהגיש תלונה באותו עניין ובין שהוגשה כבר תלונה באותו עניין בידי אדם אחר.

(תיקון מס' 16) תשע"ו-2015

(ג) לעניין סעיפים קטנים (א) ו-(ב), אחת היא אם העד הוא נפגע העבירה או אדם אחר.

8. נגד יואב הוגש כתב אישום בגין ביצוע מעשים מגונים ברמי (התיק הראשון), שלו מוגבלות שכלית, וכתב אישום נוסף בגין ביצוע מעשים מגונים בעמג'ד (התיק השני), שלו מוגבלות נפשית. רמי ועמג'ד הם עדי התביעה היחידים (בנפרד) בכל אחד מהתיקים. טרם מתן עדותם מצא בית המשפט כי אי אפשר להזהירם לומר את האמת, מאחר שאינם מסוגלים להבין את החובה לומר את האמת, ולכן לא הזהירם.
מה הדין?

1. אי אפשר להרשיע את יואב בשני התיקים אלא אם ימצא בחומר הראיות דבר לחיזוק בכל אחד מהתיקים בנפרד.
2. אי אפשר להרשיע את יואב בתיק הראשון אלא אם ימצא בחומר הראיות דבר לחיזוק, אולם אפשר להרשיעו בתיק השני ללא צורך בכל תוספת ראייתית שהיא.
3. אי אפשר להרשיע את יואב בתיק השני אלא אם ימצא בחומר הראיות דבר לחיזוק, אולם אפשר להרשיעו בתיק הראשון ללא צורך בכל תוספת ראייתית שהיא.
4. אפשר להרשיע את יואב בשני התיקים ללא צורך בכל תוספת ראייתית שהיא.

סעיף 18 לחוק הליכי חקירה והעדה (התאמה לאנשים עם מוגבלות שכלית או נפשית)
אזהרת עד עם מוגבלות שכלית

18. (א) מצא בית המשפט כי לא ניתן להזהיר עד כאמור בסעיף 2 בחוק לתיקון דיני הראיות (אזהרת עדים וביטול שבועה), התש"ס-1980, מחמת שהעד אינו מסוגל, בשל מוגבלותו השכלית, להבין את החובה להגיד אמת, רשאי בית המשפט, אם מצא כי אין בכך כדי לסייע לגילוי האמת, שלא להזהיר עד העומד להעיד בפניו שהוא אדם עם מוגבלות שכלית.
(ב) לא יורשע אדם על סמך עדות יחידה שהתקבלה בלא אזהרה כאמור בסעיף קטן (א), אלא אם כן נמצא בחומר הראיות דבר לחיזוקה.

9. יוכבד, בת 12, נחקרה על ידי חוקר ילדים בחשד שאברהם ביצע בה עבירת פציעה. עם סיום גביית העדות מיוכבד החליט חוקר הילדים שלא להרשות את עדותה בבית המשפט. כמה חודשים מאוחר יותר, בטרם החל המשפט נגד אברהם, החליט חוקר הילדים לאפשר ליוכבד להעיד במשפט. הוריה של יוכבד סברו שהחלטת חוקר הילדים בעניין זה שגויה.
מה הדין?

1. חוקר הילדים לא היה רשאי לשנות את החלטתו ולהרשות את עדותה של יוכבד. עם זאת, החלטת חוקר הילדים בעניין זה היא סופית ואין דרך להשיג עליה.
2. חוקר הילדים רשאי היה לשנות את עמדתו ולהרשות את עדותה של יוכבד. החלטתו בעניין זה יכולה להיבחן מחדש בהוראת בית המשפט בידי חוקר ילדים בכיר.
3. חוקר הילדים רשאי היה לשנות את החלטתו באשר לאפשרות שיוכבד תעיד במשפט. החלטתו היא סופית ואין דרך להשיג עליה.
4. חוקר הילדים רשאי היה לשנות את החלטתו ולהרשות את עדותה של יוכבד. החלטתו בעניין זה יכולה להיבחן מחדש בהוראת בית המשפט בידי חוקר ילדים בכיר, רק לפי בקשתם של יוכבד או הוריה.

סעיף 2 לחוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים)
העדת ילד

2. (א) אין מעידים ילד על עבירה המנויה בתוספת, שנעשתה בגופו או בנוכחותו או שהוא חשוד בעשייתה ואין מקבלים כראיה הודעתו של ילד על עבירה כאמור, אלא ברשות חוקר ילדים ובנוכחותו.

10. לבית משפט השלום בטבריה הוגש כתב אישום בעבירת קבלת דבר במרמה. התביעה מעוניינת להוכיח את טענותיה באמצעות שתי הודעות דואר אלקטרוני (מסרים אלקטרוניים) ששלח הנאשם במועדים שונים. ההודעה הראשונה נושאת חתימה אלקטרונית מאובטחת, ואילו ההודעה השנייה נושאת חתימה אלקטרונית מאושרת. מה הדין?

1. שתי ההודעות קבילות במשפט.
2. ההודעה הראשונה קבילה במשפט, אך ההודעה השנייה אינה קבילה במשפט.
3. ההודעה השנייה קבילה במשפט, אך ההודעה הראשונה אינה קבילה במשפט.
4. שתי ההודעות אינן קבילות במשפט.

סעיפים 1 ו-3 לחוק חתימה אלקטרונית
הגדרות
1. בחוק זה –
"אמצעי לאימות חתימה" - תוכנה, חפץ או מידע ייחודיים, הדרושים כדי לזהות שחתימה אלקטרונית מאובטחת הופקה באמצעי חתימה מסוים ; "אמצעי חתימה" - תוכנה, חפץ או מידע ייחודיים, הדרושים להפקת חתימה אלקטרונית מאובטחת ; (תיקון מס' 3) תשע"ח-2018 "בעל אמצעי חתימה" – מי שהופק לו אמצעי חתימה ; (תיקון מס' 3) תשע"ח-2018 "גורם מאשר" – גורם המנפיק תעודות אלקטרוניות מאושרות, והרשום במרשם לפי הוראות חוק זה ; "גורם מאשר זר" - גורם שהוכר לפי הוראות סעיף 22, והרשום במרשם לפי הוראות חוק זה ; "חתימה אלקטרונית" - חתימה שהיא מידע אלקטרוני או סימן אלקטרוני, שהוצמד או שנקשר למסר אלקטרוני ; "חתימה אלקטרונית מאובטחת" - חתימה אלקטרונית שמתקיימים בה כל אלה : (1) היא ייחודית לבעל אמצעי החתימה ; (2) היא מאפשרת זיהוי לכאורה של בעל אמצעי החתימה ; (3) היא הופקה באמצעי חתימה הניתן לשליטתו הבלעדית של בעל אמצעי החתימה ; (4) היא מאפשרת לזהות שינוי שבוצע במסר האלקטרוני לאחר מועד החתימה ; (תיקון מס' 3) תשע"ח-2018 "חתימה אלקטרונית מאושרת" – חתימה אלקטרונית מאובטחת אשר גורם מאשר הנפיק תעודה אלקטרונית מאושרת בדבר אמצעי אימות החתימה המזהה אותה ; "מחשב", "חומר מחשב", "פלט" ו"חדירה לחומר מחשב" - כהגדרתם בסעיפים 1 ו-4 לחוק המחשבים, תשנ"ה-1995 ; (תיקון מס' 2) תש"ע-2010 "מידע", לעניין ההגדרות בסעיף זה – כהגדרתו בחוק המחשבים ; "מסר אלקטרוני" - מידע אשר נוצר, נשלח, נקלט או נשמר באמצעים אלקטרוניים או אופטיים, כשהוא נראה, נקרא, נשמע או מאוחזר באמצעים כאמור ; "מרשם" - המרשם כאמור בסעיף 9 ; "רשם" - הרשם שמונה לפי הוראות סעיף 9 ; (תיקון מס' 3) תשע"ח-2018 "תעודה אלקטרונית" – מסר אלקטרוני המאשר כי אמצעי לאימות חתימה מסוים הוא של אדם מסוים ; (תיקון מס' 3) תשע"ח-2018 "תעודה אלקטרונית מאושרת" – תעודה אלקטרונית שהנפיק גורם מאשר לפי הוראות פרק ד' ; "השר" - שר המשפטים.

- קבילות חתימה אלקטרונית (תיקון מס' 3) תשע"ח-2018
3. (א) לא תישלל קבילותה של חתימה רק בשל היותה חתימה אלקטרונית.
(ב) מסר אלקטרוני החתום בחתימה אלקטרונית מאובטחת, יהיה קביל בכל הליך משפטי ויהווה ראיה לכאורה לכך –
- (1) שהמסר האלקטרוני לא שונה לאחר מועד החתימה ;
(2) שהמסר האלקטרוני נחתם באמצעי החתימה המזוהה על ידי האמצעי לאימות החתימה אשר נמצא בתעודה האלקטרונית שצורפה למסר האלקטרוני, ככל שצורפה ;
(3) לעניין מסר אלקטרוני החתום בחתימה אלקטרונית מאושרת – גם לכך שהמסר האלקטרוני נחתם על ידי בעל אמצעי החתימה.

11. אסף איים על יוסי ותקף אותו באמצעות סכין. מיד לאחר התקיפה פונה יוסי לבית החולים, שם מיד גבה שוטר את אמרתו לפני שאבדה הכרתו והוא נפטר. נגד אסף התקיים הליך משפטי. על סמך אמרת יוסי לשוטר, עדותו של עד ראייה לאירוע, וכן התעודה הרפואית שהוצאה, הרשיע בית המשפט את אסף בעבירת הריגה וכן בעבירת איומים. מהו המשפט הנכון?

1. כל העדויות היו קבילות, אך אמרתו של יוסי הייתה טעונה דבר לחיזוקה, לשם הרשעה בעבירת הריגה.
2. אמרתו של יוסי לא הייתה קבילה, ולא היה אפשר להרשיע בעבירת הריגה רק על בסיס עדות עד הראייה והתעודה הרפואית.
3. אמרתו של יוסי לא הייתה קבילה, ואפשר היה להרשיע בעבירת הריגה רק על בסיס עדות עד הראייה והתעודה הרפואית.
4. כל העדויות היו קבילות לשם הרשעה בכל העבירות.

- סעיף 10 לפקודת הראיות, ע"פ 3737/91 אסדי חיר נ' מדינת ישראל
אמרה של קרבן אלימות
10. עדות על אמרה שאמר אדם שנעשה בו, לפי הטענה, מעשה אלימות, והאמרה נוגעת לאותו מעשה או לנסיבות-לואי שלו, תהא קבילה אף אם האדם שאמר אותה אינו נוכח כעד ואף אין להביאו למשפט משום שהוא נפטר או תשוש או חולה או נעדר מן הארץ, ובלבד שנתקיימה באותה אמרה אחת מאלה :
- (1) היא נאמרה בשעת מעשה האלימות, או בסמוך לאחריו, או לאחר שהיתה לו ההזדמנות הראשונה להתאונן עליו ;
(2) היא נוגעת למעשה האלימות לפי סדר האירועים עד כדי היותה חוליה בשלשלת הנסיבות הקשורות במישרין לביצוע העבירה ;
(3) היא נאמרה בשעה שהוא היה גוסס, או האמין שהוא גוסס, בעקבו של מעשה האלימות.

12. ריצ'רד, תושב ארצות הברית, תבע את דנית בגין נזקי גוף שנגרמו כאשר התגורר בשכירות בדירה בישראל שבבעלותה של דנית. עם כתב התביעה הגיש ריצ'רד חוות דעת של רופא מומחה מארצות הברית, אשר ביצע את האבחון והטיפול בו בארצות הברית. חוות הדעת אומתה על ידי עורך דין בארצות הברית. מה הדין?

1. חוות דעת של רופא שנעשתה מחוץ לישראל ואומתה על ידי עורך דין במקום נתינתה קבילה, ובלבד שהרופא יתייצב לחקירה נגדית.
2. חוות דעת של רופא שנעשתה מחוץ לישראל ואומתה על ידי עורך דין במקום נתינתה אינה קבילה.
3. חוות דעת של רופא שנעשתה מחוץ לישראל ואומתה על ידי עורך דין במקום נתינתה קבילה, כשיש עליה אישור נציג קונסולרי או דיפלומטי של ישראל על כך שהחתימה ראויה לאמון ושלפי דיני מקום עריכת חוות הדעת צפוי הרופא לעונש אם שיקר בחוות דעתו.
4. חוות דעת של רופא שנעשתה מחוץ לישראל ואומתה על ידי עורך דין במקום נתינתה קבילה, ובלבד שלעורך הדין הסמכה לאמת חוות דעת על פי הדין המקומי במקום נתינתה, ושלפי דיני מקום עריכת חוות הדעת צפוי הרופא לעונש אם שיקר בחוות דעתו.

סעיף 22 לפקודת הראיות
חוות דעת ותעודת רופא שנעשו מחוץ לישראל
22. לא יקבל בית משפט כראיה חוות דעת או תעודת רופא שנעשו מחוץ לישראל, אלא כשיש עליהן אישור של נציג קונסולרי או דיפלומטי של ישראל –
(1) שהחתימה על חוות הדעת או תעודת הרופא ראויה לאמון ;
(2) שלפי חוקי המקום שבו נעשתה חוות הדעת או תעודת הרופא צפוי למומחה או לרופא עונש על דברי שקר הכלולים בהן.

13. שר הביטחון הביע את דעתו בתעודה חתומה בידו שמסירת ראייה מסוימת המצויה בידי התביעה עלולה לפגוע בביטחון המדינה. אתה סנגור המייצג את הנאשם בתיק, וברצונך להביא לגילוי הראייה. מה הדין?

1. עליך להגיש בקשה לגילוי ראייה לבית המשפט הדן בתיק. הבקשה תידון בדלתיים סגורות, ולשם החלטה בה רשאי השופט להורות שהראייה תוצג בפניו.
2. עליך להגיש בקשה לגילוי ראייה לבית המשפט העליון. הבקשה תידון בדלתיים סגורות, ולשם החלטה בה רשאי השופט הדן בבקשה להורות שהראייה תוצג בפניו.
3. עליך להגיש בקשה לגילוי ראייה לבית המשפט הדן בתיק. הבקשה תידון באופן פומבי, אולם אם השופט ירצה שהראייה תוצג בפניו יורה על סגירת הדלתות וייתן צו איסור פרסום.
4. עליך להגיש בקשה לגילוי ראייה לבית המשפט העליון. הבקשה תידון באופן פומבי, אולם אם ירצה השופט שהראייה תוצג בפניו יורה על סגירת הדלתות וייתן צו איסור פרסום.

סעיפים 44 ו-46 לפקודת הראיות

חסיון לטובת המדינה

44. (א) אין אדם חייב למסור, ובית המשפט לא יקבל, ראייה אם ראש הממשלה או שר הביטחון הביע דעתו, בתעודה חתומה בידו, כי מסירתה עלולה לפגוע בביטחון המדינה, או אם ראש הממשלה או שר החוץ הביע דעתו, בתעודה חתומה בידו, כי מסירתה עלולה לפגוע ביחסי החוץ של המדינה, אלא אם מצא שופט של בית המשפט העליון, על-פי עתירת בעל-דין המבקש גילוי הראייה, כי הצורך לגלות לשם עשיית צדק עדיף מן העניין שיש לא לגלותה, ובהליך פלילי – כי הראייה עשויה להועיל להגנת הנאשם ומידת התועלת שבה להגנה עולה על העניין שיש לא לגלותה, או שהיא חיונית להגנת הנאשם.

(ב) הוגשה לבית המשפט תעודה כאמור בסעיף קטן (א), רשאי בית המשפט, על פי בקשת בעל הדין המבקש גילוי הראייה, להפסיק את המשפט לתקופה שיקבע כדי לאפשר הגשת העתירה לגילוי הראייה, ואם ראה לנכון – גם עד להחלטה בעתירה.

הדיון בעתירה לגילוי ראייה חסויה

46. (א) הדיון בעתירה לגילוי ראייה לפי סעיפים 44 או 45 יהיה בדלתיים סגורות; לשם החלטה בעתירה רשאי השופט של בית המשפט העליון או בית המשפט, לפי העניין, לדרוש שהראייה או תכנה יובאו לידיעתו, ורשאי הוא לקבל הסברים מהיועץ המשפטי לממשלה או מנציגו ומנציג המשרד הממשלתי הנוגע בדבר, אף בהעדר יתר בעלי הדין.

(א1) בהחלטה כאמור בסעיף קטן (א) ישקול בית המשפט, בין השאר, את הקשר שבין החומר החסוי לגדר המחלוקת בין בעלי הדין, בשים לב לגרסת ההגנה, את הקשר שבין החומר החסוי לראיות הגלויות וחומר חסוי אחר בתיק, ואת קבילות החומר החסוי ומשקלו הצפוי אם יוגש כראייה במשפט, ורשאי הוא לקבל הסברים מהעותר אף בהעדר שאר בעלי הדין; לא יתיר בית משפט גילוי של ראייה חסויה, אלא לאחר שניתנה לתובע אפשרות להתייחס לטענות שנטענו שלא בפניו.

(א2) החליט בית המשפט שלא להתיר גילוי של ראייה חסויה, רשאי הוא לשוב ולבחון את החלטתו עם התקדמות הדיון בהליך העיקרי.

(ב) שר המשפטים רשאי להתקין תקנות סדרי דין לדיון בעתירה לפי סעיפים 44 ו-45 וסעיף זה.

14. נגד רינה הוגש כתב אישום, במסגרתו נטען כי רינה ביצעה עבירה של תקיפה כאשר סטרה לשכנתה אפרת. אפרת, המתלוננת, העידה מטעם התביעה. בן זוגה של רינה העיד במשפט לזכותה של אשתו, הנאשמת, כעד מטעם ההגנה. בזמן החקירה שכנגד מטעם התביעה העיד בן זוגה של רינה כי כשעה לאחר האירוע המתואר בכתב האישום פגש בשכנה נוספת, שרית, אשר הייתה בהלם וסיפרה לו שראתה שרינה סטרה לאפרת. הודעתה של שרית לעניין מה שראתה ותחושת ההלם שחשה הוגשה הן בהסכמת התובע והן בהסכמת בא כוחה של רינה מבלי ששרית העידה. מה הדין?

1. אי אפשר להשתמש בעדותו של בן זוגה של רינה לעניין הפגישה עם שרית כראיה להוכחת אשמתה של רינה משום שמדובר בעדות בן זוגה של הנאשמת. אפשר להשתמש בהודעתה של שרית אם הוסכם שההודעה תשמש כראיה לאמיתות תוכנה.
2. אפשר להשתמש בעדותו של בן זוגה של רינה לעניין הפגישה עם שרית לאחר האירוע כראיה להוכחת אשמתה של רינה. אפשר להשתמש בהודעתה של שרית אם הוסכם שההודעה תשמש כראיה לאמיתות תוכנה.
3. אפשר להשתמש בעדותו של בן זוגה של רינה לעניין הפגישה עם שרית לאחר האירוע כראיה להוכחת אשמתה של רינה. אי אפשר להשתמש בהודעתה של שרית לעניין זה מאחר ששרית איננה עדה במשפט.
4. אי אפשר להשתמש בעדותו של בן זוגה של רינה לעניין הפגישה עם שרית כראיה להוכחת אשמתה של רינה משום שמדובר בעדות בן זוגה של הנאשמת. אי אפשר להשתמש בהודעתה של שרית לעניין זה מאחר ששרית איננה עדה במשפט.

סעיפים 6, 9 ו-10 לפקודת הראיות

עדות לזכות בן משפחה – ראיה לחובתו

6. נקרא בן זוג להעיד לזכות בן זוגו, או נקרא הורה או ילד להעיד זה לזכותו של זה, תהא העדות, בין בחקירה ראשית ובין בחקירה שכנגד מטעם התביעה, כשרה לשמש ראיה להוכחת אשמתו של הנאשם. אמרת עד בעת ביצוע עבירה
9. עדות על אמרה שנאמרה בשעה שנעשה, לפי הטענה, מעשה עבירה, או בסמוך לפניו או לאחריו, והאמרה נוגעת במישרין לעובדה השייכת לענין, תהא קבילה אם אמר אותה אדם שהוא עצמו עד במשפט.

קבלת אמרה בהסכמה

10. אמרה בכתב שניתנה מחוץ לבית המשפט תהיה קבילה כראיה בהליך פלילי אף אם נותנה אינו עד במשפט, אם שני הצדדים הסכימו לכך ותוכן האמרה לא היה שנוי במחלוקת, ובלבד שהנאשם היה מיוצג על ידי עורך דין.

15. אורי הורשע בעבירה של ניסיון לרצח. במסגרת גזר הדין בהליך הפלילי קבע בית המשפט המחוזי כי אורי ניסה לרצוח את אביו על רקע של התעללות מתמשכת מצד אביו ויש להתחשב בכך לעניין העונש שיש להטיל עליו. כעת אביו של אורי תובע אותו בתביעה אזרחית נזיקית לשם קבלת פיצוי על הנזק שנגרם לו בשל ביצוע העבירה על ידי אורי. אורי מבקש להגיש כראיה במסגרת ההליך האזרחי את גזר הדין שניתן בהליך הפלילי כדי להוכיח אשם תורם של אביו בגרימת הנזק. מה הדין?

1. אפשר להגיש את גזר הדין, והממצאים והמסקנות שבו יהיו קבילים במשפט האזרחי כראיה לכאורה לאמור בהם, שכן אורי הורשע במשפט הפלילי והוא בעל דין בהליך האזרחי.
2. אי אפשר להגיש את גזר הדין כראיה, שכן ממצאים ומסקנות שבגזר הדין לא יהיו קבילים במשפט האזרחי כראיה לכאורה לאמור בהם.
3. אפשר להגיש את גזר הדין כראיה, ובלבד שתוצאתו הסופית תהא קבילה במשפט האזרחי כראיה לכאורה לאמור בה.
4. אי אפשר להגיש את גזר הדין כראיה מאחר שאביו של אורי לא היה בעל דין במשפט הפלילי.

סעיף 42א לפקודת הראיות

קבילות פסק דין

42א. (א) הממצאים והמסקנות של פסק דין חלוט במשפט פלילי, המרשיע את הנאשם, יהיו קבילים במשפט אזרחי כראיה לכאורה לאמור בהם אם המורשע או חליפו או מי שאחריותו נובעת מאחריות המורשע, ובכלל זה מי שחב בחובו הפסוק, הוא בעל דין במשפט האזרחי.

(תיקון מס' 18) תשע"ז-2017

(1א) הוראות סעיף קטן (א) יחולו גם על פסק דין חלוט במשפט פלילי של בית משפט צבאי, כהגדרתו בתקנות שעת חירום (יהודה והשומרון – שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשכ"ז-1967, כפי שהוארך תוקפן ותוקן נוסחן בחוק, מעת לעת.

(ב) הוראות סעיף זה אינן חלות על –

(תיקון מס' 15) תשע"ב-2012

(1) פסק דין של בית משפט עירוני שלא ניתן מאת שופט של בית משפט שלום ;

(2) ממצאים ומסקנות שבגזר הדין, להבדיל מהכרעת הדין.

16. מנשה עומד לדין באשמה שביצע שוד בסניף דואר. גיא בן ה-11 שאינו בר אחריות פלילית בשל גילו, שראה את מנשה מבצע את השוד, הוא העד היחיד מטעם התביעה. מה הדין?

1. בית המשפט רשאי להרשיע את מנשה על סמך עדותו של גיא, אך העדות טעונה סיוע.
2. בית המשפט רשאי להרשיע את מנשה על סמך עדותו של גיא אם מצא בחומר הראיות דבר לחיזוקה.
3. בית המשפט רשאי להרשיע את מנשה על סמך עדותו של גיא, אך העדות טעונה דבר מה נוסף.
4. בית המשפט אינו רשאי להרשיע את מנשה על סמך עדותו של גיא.

סעיף 55(ב) לפקודת הראיות

עדות קטין שאינו בר-אחריות פלילית

55. (ב) לא יורשע אדם על סמך עדות יחידה של קטין שאינו בר-אחריות פלילית בשל גילו, אלא אם כן יש בחומר הראיות דבר לחיזוקה.

17. עינב תבעה את עמיחי בנזיקין בגין נזק גוף שגרם לה באופן אישי. בית המשפט מצא את עדותה של עינב מהימנה וקיבל את התביעה על סמך עדות זו בלבד. מה הדין?

1. בית המשפט רשאי לקבל את התביעה רק ע"ס עדותה של עינב, ובלבד שיפרט בהחלטתו מה הניע אותו להסתפק בעדות זו.
2. ביהמ"ש רשאי לקבל את התביעה רק ע"ס עדותה של עינב, רק אם היה בחומר הראיות דבר לחיזוקה.
3. ביהמ"ש רשאי לקבל את התביעה רק ע"ס עדותה של עינב אם הזהיר את עצמו שמדובר בעדות יחידה.
4. בשום מקרה בית המשפט לא היה רשאי לקבל את התביעה רק על סמך עדותה של עינב.

סעיף 54 לפקודת הראיות

הכרעה על פי עדות יחידה במשפט אזרחי

54. פסק בית משפט במשפט אזרחי באחד המקרים שלהלן על פי עדות יחידה שאין לה סיוע, והעדויות אינה הודיית בעל דין, יפרט בהחלטתו מה הניע אותו להסתפק בעדות זו; ואלה המקרים:
- (1) העדות היא של קטין למטה מגיל 14;
 - (2) העדות היא של בעל דין או של בן-זוג, ילדו, הורו, אחיו או אחותו של בעל דין;
 - (3) העדות היא של אדם המעוניין בתוצאות המשפט לטובת בעל הדין שקרא אותו להעיד;
 - (4) התובענה היא נגד עזבון, קטין, חולה נפש או נעדר;
 - (5) נסיבות אחרות שבהן דרוש, לדעת בית המשפט, פירוט כאמור.

18. במסגרת בירור חשדות פליליים נגד יעל מסרה יערה הודעה במשטרה. כעת, במהלך המשפט המתנהל נגד יעל, אשר אינה מיוצגת על ידי עורך דין, ביקש הפרקליט מטעם המדינה לזמן את יערה להעיד. ואולם התברר כי יערה שוהה בימים אלה מחוץ לישראל ואין אפשרות למוצאה, ולכן ביקש הפרקליט להגיש את הודעתה במשטרה מבלי שתעיד במשפט. מה הדין?

1. ביהמ"ש רשאי לקבל את הודעתה של יערה במשטרה. די בכך שהשתכנע כי אינה בארץ לתת עדותה.
2. ביהמ"ש רשאי לקבל את הודעתה של יערה במשטרה אם יעל נתנה הסכמתה לכך, ובלבד שהודעה אינו שנוי במחלוקת.
3. ביהמ"ש רשאי לקבל את הודעתה של יערה במשטרה. די בכך שהשתכנע כי היא מסרבת להגיע ארצה.
4. ביהמ"ש רשאי לקבל את הודעתה של יערה במשטרה אם שוכנע כי אמצעי פסול שימש אותה להניא ממסירת העדות.

סעיף 10א לפקודת הראיות

אמרת עד מחוץ לבית המשפט

- 10א. (א) אמרה בכתב שנתן עד מחוץ לבית המשפט תהיה קבילה כראיה בהליך פלילי אם נתקיימו אלה:
- (1) מתן האמרה הוכח במשפט;
 - (2) נותן האמרה הוא עד במשפט וניתנה לצדדים הזדמנות לחקרו;
 - (3) העדות שונה, לדעת בית המשפט, מן האמרה בפרט מהותי, או העד מכחיש את תוכן האמרה או טוען כי אינו זוכר את תכנה.
- (ב) בית-המשפט רשאי לקבל אמרה כאמור בסעיף קטן (א) אף אם נותן האמרה אינו עד, בין משום שהוא מסרב להעיד או אינו מסוגל להעיד, ובין שלא ניתן להביאו לבית-המשפט משום שאינו בחיים או לא ניתן למצאו, ובלבד שבית-המשפט שוכנע שמנסיבות הענין עולה, כי אמצעי פסול שימש להניא או למנוע את נותן האמרה מלתת את העדות.
- (ג) בית המשפט רשאי לסמוך ממצאיו על אמרה שנתקבלה לפי סעיף זה, או על חלקה, והוא רשאי להעדיף את האמרה על עדותו של העד, והכל אם ראה לעשות כן לנוכח נסיבות הענין, לרבות נסיבות מתן

האמרה, הראיות שהובאו במשפט, התנהגות העד במשפט ואותות האמת שנתגלו במהלך המשפט, והטעמים יירשמו.
(ד) לא יורשע אדם על סמך אמרה שנתקבלה לפי סעיף זה אלא אם יש בחומר הראיות דבר לחיזוקה.

19. דני בן ה-12 נחקר בגין חשד לביצוע עבירת אלימות שהחוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים) חל עליה. חוקר הילדים החליט לתעד את החקירה בהקלטה קולית. מיד עם תחילת המשפט טען סנגורו של דני כי תיעוד החקירה לא נערך כדין. עוד טען כי התביעה סירבה לבקשתו להעתיק את קלטת החקירה אף שהיא מחויבת לכך. איזה מבין המשפטים הבאים הוא הנכון ביותר?
1. על חוקר הילדים היה לתעד את חקירתו של דני בווידאו, אלא אם דני סירב לכך או שלא הייתה אפשרות סבירה לעשות כן. משתיעד החוקר את החקירה בהקלטה קולית חייב היה התובע להעבירה לידי הסנגור.
 2. שיקול הדעת לגבי אופן תיעוד החקירה נתון בידי חוקר הילדים, ולכן רשאי היה לתעד את החקירה בהקלטה קולית. הסנגור אינו זכאי להעתיק את קלטת החקירה אלא בהוראת בית המשפט.
 3. על חוקר הילדים היה לתעד את חקירתו של דני בווידאו אלא אם דני סירב לכך, או שלא הייתה אפשרות סבירה לעשות כן. הסנגור אינו זכאי להעתיק את קלטת החקירה אלא בהוראת בית המשפט מטעמים מיוחדים שיפרט.
 4. שיקול הדעת לגבי אופן תיעוד החקירה נתון בידי חוקר הילדים, ולכן החוקר רשאי היה לתעד את החקירה בהקלטה קולית. משתיעד את החקירה בהקלטה קולית חייב היה התובע להעביר את ההקלטה לידי הסנגור.

סעיפים 5א ו-5ב לחוק לתיקון דיני ראיות (הגנת ילדים) תיעוד חקירה

5א. (א) חוקר ילדים יתעד חקירת ילד הנעשית על ידו, במלואה, לרבות כל חילופי הדברים עם הילד הנחקר או בנוכחותו, כדלקמן –

- (1) באמצעות וידאו;
- (2) בהקלטה קולית - אם אין אפשרות סבירה לתיעוד באמצעות וידאו, או אם סירב הילד להשיב לשאלות חוקר הילדים בשל השימוש בוידאו וסירובו תועד באמצעות וידאו;
- (3) בכתב - אם אין אפשרות סבירה לתיעוד בהקלטה קולית, או אם סירב הילד להשיב לשאלות חוקר הילדים בשל ההקלטה הקולית וסירובו תועד בהקלטה כאמור.

(ב) לא ייעשה כל שינוי בקלטת חקירה.

(ג) תמליל מודפס של חקירת ילד, שתיעד חוקר ילדים באמצעות וידאו או בהקלטה קולית (להלן - תמליל), יוכן בכל אחד מאלה:

- (1) משהוגש כתב אישום בעבירה נושא החקירה;
- (2) לפי דרישת תובע, לצורך מילוי תפקידו.

(ד) חוקר הילדים אחראי להכנתו של התמליל במקרים האמורים בסעיף קטן (ג).

(ה) בסעיף זה, "חקירת ילד" - לרבות חקירה נוספת של ילד בהתאם להוראות סעיף 10.

(ו) מיד בפתיחת החקירה, יבהיר חוקר הילדים לילד הנחקר את חשיבות תיעוד החקירה בוידאו, ויפרט את דרכי התיעוד האחרות.

דרכי העיון בהקלטה (תיקון מס' 6) תש"ס-1999 (תיקון מס' 17) תשע"ז-2017

5ב. (א) הוראות סעיפים 74 ו-75 לחוק סדר הדין הפלילי יחולו על קלטת חקירה ועל תמליל, בשינויים אלה: (1) התובע יעביר לידי הנאשם את התמליל;

- (2) הנאשם זכאי להאזין לקלטת החקירה, לצפות בה, ולהשוות את תוכנה לאמור בתמליל;
- (3) הנאשם אינו זכאי להעתיק את קלטת החקירה, להוציאה ממקום הימצאה הקבוע או לקבל לידי את העתקה, אלא אם כן הורה בית משפט אחרת, מטעמים מיוחדים שיפרט; הורה בית משפט כאמור, חייב הנאשם להחזיר את קלטת החקירה וכל העתק שלה, וכן את התמליל, לתיק בית המשפט, בתום ההליך המשפטי, אלא אם כן קבע בית המשפט מועד אחר להחזרתם כאמור.
- (ב) לענין סעיף זה, "הנאשם" - לרבות מי שפועל מטעמו כמפורט בסעיף 74(א) לחוק סדר הדין הפלילי.

20. במהלך חקירתו במשטרה בחשד לעבירות כלכליות שבוצעו בחברה שבה הוא משמש חשב, מסר גדעון לחוקרת יונית כי אור, מנכ"ל החברה, ניסה להדיחו למסור עדות שקר, ודבריו נרשמו. במשפט שנוהל נגד השניים העידה יונית שגדעון אכן אמר את הדברים בעדותו, במסגרת פרשת ההגנה הכחיש גדעון שהדברים נאמרו. בהכרעת הדין קבע בית המשפט כי מתן האמרה הוכח במשפט. מה הדין?

1. דבריו של גדעון במשטרה קבילים כראיה לאמיתות התוכן נגד גדעון ונגד אור.
2. דבריו של גדעון במשטרה אינם קבילים כראיה נגד שני הנאשמים.
3. דבריו של גדעון במשטרה קבילים כראיה לאמיתות התוכן נגד גדעון אך לא נגד אור.
4. דבריו של גדעון במשטרה קבילים כראיה לאמיתות התוכן נגד אור אך לא נגד גדעון.

סעיפים 10א ו-11 לפקודת הראיות

אמרת עד מחוץ לבית המשפט

10א. (א) אמרה בכתב שנתן עד מחוץ לבית המשפט תהיה קבילה כראיה בהליך פלילי אם נתקיימו אלה:

- (1) מתן האמרה הוכח במשפט;
- (2) נותן האמרה הוא עד במשפט וניתנה לצדדים הזדמנות לחקרו;
- (3) העדות שונה, לדעת בית המשפט, מן האמרה בפרט מהותי, או העד מכחיש את תוכן האמרה או טוען כי אינו זוכר את תכנה.
- (ב) בית-המשפט רשאי לקבל אמרה כאמור בסעיף קטן (א) אף אם נותן האמרה איננו עד, בין משום שהוא מסרב להעיד או אינו מסוגל להעיד, ובין שלא ניתן להביאו לבית-המשפט משום שאינו בחיים או לא ניתן למצאו, ובלבד שבית-המשפט שוכנע שמנסיבות הענין עולה, כי אמצעי פסול שימש להניא או למנוע את נותן האמרה מלתת את העדות.
- (ג) בית המשפט רשאי לסמוך ממצאיו על אמרה שנתקבלה לפי סעיף זה, או על חלקה, והוא רשאי להעדיף את האמרה על עדותו של העד, והכל אם ראה לעשות כן לנוכח נסיבות הענין, לרבות נסיבות מתן האמרה, הראיות שהובאו במשפט, התנהגות העד במשפט ואותות האמת שנתגלו במהלך המשפט, והטעמים יירשמו.
- (ד) לא יורשע אדם על סמך אמרה שנתקבלה לפי סעיף זה אלא אם יש בחומר הראיות דבר לחיזוקה.

הוכחת אמרה של נאשם

11. אמרתו של נאשם מותר להוכיח בעדותו של אדם ששמע אותה; נרשמה האמרה בכתב והנאשם חתם עליה או קיים אותה באופן אחר, מותר להוכיחה בעדות על כך ממני שהיה נוכח באותו מעמד. אמרה שנרשמה כאמור מותר להוכיחה אף בתצהיר בכתב של מי שהיה נוכח באותו מעמד, אם הנאשם מיוצג וסניגורו הסכים לכך או - כאשר האמרה נוגעת לאישום בעוון או בחטא - אם הנאשם, במענה לשאלת בית המשפט ולאחר שבית המשפט הסביר לו את זכותו לחקור את נותן התצהיר, אישר שקרא את האמרה או שהיא הוקראה לו, אינו כופר בכך שהאמרה היא אמרתו וויתר על חקירת מקבל האמרה.

21. זבולון הורשע בבית משפט לתעבורה ונקבע כי הוא אחראי לתאונה שפגעה בדני. פסק הדין המרשיע הפך חלוט. דני וחברת הביטוח של דני הגישו יחדיו תביעה נגד זבולון ונגד חברת הביטוח שלו, לתשלום נזקיו של דני. זבולון וחברת הביטוח שלו מיוצגים באופן נפרד על ידי עורכי דין שונים. במהלך התביעה הגיש עורך הדין של דני וחברת הביטוח שלו בקשה להגשת הכרעת הדין בבית המשפט לתעבורה כראיה. בא כוחה של חברת הביטוח של זבולון טען כי הכרעת הדין איננה מחייבת את חברת הביטוח של זבולון, שעה שזו לא הייתה צד להליך הפלילי, אלא את זבולון בלבד. מה הדין?

1. אפשר להגיש את הכרעת הדין כראיה מוחלטת לאמור בממצאים ובמסקנות המפורטים בה נגד חברת הביטוח של זבולון.
2. אפשר להגיש את הכרעת הדין כראיה לכאורה לאמור בממצאים ובמסקנות המפורטים בה נגד חברת הביטוח של זבולון.
3. אי אפשר להגיש את הכרעת הדין כראיה כלשהי לאמור בממצאים ובמסקנות המפורטים בה נגד חברת הביטוח של זבולון, מאחר שזו הרשעה בבית משפט לתעבורה ולא בבית משפט שלום או מחוזי.
4. אי אפשר להגיש את הכרעת הדין כראיה כלשהי לאמור בממצאים ובמסקנות המפורטים בה נגד חברת הביטוח של זבולון, שעה שזו לא הייתה צד להליך הפלילי.

סעיף 42א(א) לפקודת הראיות

קבילות פסק דין

42א. (א) הממצאים והמסקנות של פסק דין חלוט במשפט פלילי, המרשיע את הנאשם, יהיו קבילים במשפט אזרחי כראיה לכאורה לאמור בהם אם המורשע או חליפו או מי שאחריותו נובעת מאחריות המורשע, ובכלל זה מי שחב בחובו הפסוק, הוא בעל דין במשפט האזרחי.

22. שני תבעה את חברת "מוצרי תינוקות בע"מ" בטענה שמכרה לה מוצר מקולקל. חברת "מוצרי תינוקות בע"מ" טענה כי היא רק המשווקת של המוצר. בית המשפט דחה את הטענה וקבע כי מאחר ששמה של חברת "מוצרי תינוקות בע"מ" הוא השם היחיד המופיע על אריזת המוצר יש לראות בה יצרן שלו. מה הדין?

1. בית המשפט לא היה רשאי לקבוע כאמור מכיוון שכיתוב על אריזה של מוצר הוא עדות מפי השמועה.
2. בית המשפט היה רשאי לקבוע כאמור מכיוון שבמקרה ששמו של המשווק הוא השם היחיד המופיע על האריזה הוא מנוע מלטעון כי הוא אינו היצרן.
3. בית המשפט לא היה רשאי לקבוע כאמור מכיוון שכיתוב שם חברה על אריזה של מוצר הוא ראיה לכאורה בלבד כי היא זו שייצרה אותו.
4. בית המשפט היה רשאי לקבוע כאמור זולת אם גילתה החברה את זהות היצרן לשני או למי שהוסמך לכך משנדרשה לעשות כן.

סעיף 57א לפקודת הראיות

חזקת יצרן

57א. (א) נמצא על טובין או על אריזתם או על מה שמחובר או נספח אליהם שמו של יצרן, מגדל או אורז (להלן – יצרן), שם עסקו או סימן מסחר שלו, או שם או סימן אחר שיש בו כדי לזהותו, יהיה בכך ראיה לכאורה שייצר, גידל או ארז את הטובין.
(ב) נמצא על טובין או על אריזתם או על מה שמחובר או נספח אליהם שמו של משווק, שם עסקו או סימן מסחר שלו, או שם או סימן אחר שיש בו כדי לזהותו, ולא נמצא עליהם שמו של יצרן, יראו את המשווק לכל ענין כאילו הוא היצרן, זולת אם גילה לקונה, או למי שהוסמך לכך כדין, את זהות היצרן, משנדרש לכך.

23. נגד מנחם הוגש כתב אישום המייחס לו עבירת רצח ועבירות תקיפה נוספות. התיק נקבע לשמיעה במותב של שלושה שופטי בית המשפט המחוזי. עם תחילת המשפט הגיש בא כוח המאשימה תעודות חיסיון "לטובת הציבור", לפי סעיף 45 לפקודת הראיות, באשר לחומרי החקירה המפורטים באותן תעודות. בא כוחו של מנחם הגיש עתירה לגילוי ראיה. איזה מבין המשפטים הבאים נכון?

1. את העתירה לגילוי ראיה חסויה לפי סעיף זה ישמע שופט של בית המשפט העליון בדלתיים סגורות, ובנוכחות באי כוח הצדדים.
2. את העתירה לגילוי ראיה חסויה לפי סעיף זה ישמע שופט של בית המשפט העליון בדלתיים סגורות, ורשאי הוא לקבל הסברים מבא כוח המאשימה או מנציג אחר מטעם היועץ המשפטי לממשלה, גם שלא בנוכחות הסנגור, וכן רשאי הוא לדרוש לראות את הראיה.
3. את העתירה לגילוי ראיה חסויה לפי סעיף זה ישמע המותב הדן בתיק בדלתיים סגורות ורשאי הוא לקבל הסברים מבא כוח המאשימה או מנציג אחר מטעם היועץ המשפטי לממשלה, גם שלא בנוכחות הסנגור, וכן רשאי המותב לדרוש לראות את הראיה.
4. את העתירה לגילוי ראיה חסויה לפי סעיף זה ישמע המותב הדן בתיק בדלתיים סגורות, ורשאי הוא לקבל הסברים מבא כוח המאשימה או מנציג אחר מטעם היועץ המשפטי לממשלה, גם שלא בנוכחות הסנגור, אולם אין המותב רשאי לדרוש לראות את הראיה.

סעיפים 45 ו-46 לפקודת הראיות

חסיון לטובת הציבור

45. (א) אין אדם חייב למסור, ובית המשפט לא יקבל, ראיה אם שר הביע דעתו, בתעודה חתומה בידו, כי מסירתה עלולה לפגוע בענין ציבורי חשוב, אלא אם מצא בית המשפט הדן בדבר, על-פי עתירת בעל דין המבקש גילוי הראיה, כי הצורך לגלותה לשם עשיית צדק עדיף מן הענין שיש לא לגלותה, ובהליך פלילי – כי הראיה עשויה להועיל להגנת הנאשם ומידת התועלת שבה להגנה עולה על הענין שיש לא לגלותה, או שהיא חיונית להגנת הנאשם.

(ב) אין בבירור עתירה כאמור בסעיף קטן (א) כדי לעכב את הדיון בהליך העיקרי למעט במקרים שבהם הכרעה בעתירה נחוצה להמשך הדיון.

(ג) בית המשפט רשאי להעביר את הדיון בעתירה לשופט יחיד שאינו דן בתיק, ואם היה בית המשפט הרכב – לשופט יחיד שהוא אחד משופטי ההרכב או שאינו דן בתיק.

(ד) (1) השר לביטחון הפנים רשאי לאצול את סמכותו לפי סעיף זה לאחד מאלה (בסעיף קטן זה – ממונה על חסיונות):

(א) שופט מחוזי בדימוס בעל ידע וניסיון מקצועי בדין הפלילי;

(ב) קצין משטרה בכיר בדימוס בדרגת תת-ניצב ומעלה ששירת באגף החקירות והמודיעין במשטרת ישראל;

(ג) פרקליט בדימוס ששימש בתפקיד משנה לפרקליט המדינה, מנהל המחלקה הפלילית בפרקליטות המדינה או פרקליט מחוז;

(ד) יועץ משפטי לשעבר של משרד ממשלתי או של גוף ביטחוני בעל ניסיון מקצועי בתחום המודיעין;

(2) אצילה לפי פסקה (1) יכול שתהיה לכמה ממונים על חסיונות;

(3) דין ממונה על חסיונות כדין עובד המדינה לענין חיקוקים אלה:

(א) חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ס-1979;

(ב) חוק העונשין, התשל"ז-1977 – ההוראות הנוגעות לעובדי הציבור;

(ג) חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה), התשכ"ט-1969;

(ד) חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), התשי"ט-1959;

(ה) פקודה זו;

(ו) חוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963, בשינויים שיקבע השר לביטחון הפנים, ככל שיקבע. פגיעה הנגרמת מצירוף ראיות

45. בלי לפגוע בכלליות האמור בסעיפים 44 ו-45, ראש הממשלה, או השר כאמור באותם סעיפים, רשאי להביע את דעתו כי מסירת הראיה עלולה לפגוע בביטחון המדינה, ביחסי החוץ שלה או בענין ציבורי חשוב, לפי הענין, גם אם פגיעה כאמור עלולה להיגרם בשל צירוף הראיה וראיות אחרות, נוכח סוג המידע הנכלל בראיה, תוכנו או היקפו וגם אם הראיות האחרות אינן קשורות לאותו הליך. הדיון בעתירה לגילוי ראיה חסויה

46. (א) הדיון בעתירה לגילוי ראיה לפי סעיפים 44 או 45 יהיה בדלתיים סגורות; לשם החלטה בעתירה רשאי השופט של בית המשפט העליון או בית המשפט, לפי הענין, לדרוש שהראיה או תכנה יובאו לידיעתו, ורשאי הוא לקבל הסברים מהיועץ המשפטי לממשלה או מנציגו ומנציג המשרד הממשלתי הנוגע בדבר, אף בהעדר יתר בעלי הדין.

(1א) בהחלטה כאמור בסעיף קטן (א) ישקול בית המשפט, בין השאר, את הקשר שבין החומר החסוי לגדר המחלוקת בין בעלי הדין, בשים לב לגרסת ההגנה, את הקשר שבין החומר החסוי לראיות הגלויות

וחומר חסוי אחר בתיק, ואת קבילות החומר החסוי ומשקלו הצפוי אם יוגש כראיה במשפט, ורשאי הוא לקבל הסברים מהעותר אף בהעדר שאר בעלי הדין; לא יתיר בית משפט גילוי של ראיה חסויה, אלא לאחר שניתנה לתובע אפשרות להתייחס לטענות שנטענו שלא בפניו.
(א2) החליט בית המשפט שלא להתיר גילוי של ראיה חסויה, רשאי הוא לשוב ולבחון את החלטתו עם התקדמות הדיון בהליך העיקרי.
(ב) שר המשפטים רשאי להתקין תקנות סדרי דין לדיון בעתירה לפי סעיפים 44 ו-45 וסעיף זה.

24. יוסי תבע את איתי על נזק שנגרם לו במסגרת קטטה ביניהם. איתי ביקש להגיש את פסק הדין בהליך הפלילי שהתקיים בנוגע לקטטה, שבמסגרתו זוכה, כראיה לכך שאין לו אחריות אזרחית כלפי יוסי. מה הדין?

1. אי אפשר להגיש כראיה כאמור פסק דין מזכה שניתן בהליך פלילי.
2. אפשר להגיש כראיה כאמור פסק דין מזכה שניתן בהליך פלילי.
3. אפשר להגיש כראיה כאמור פסק דין מזכה שניתן בהליך פלילי רק אם הזיכוי לא היה מחמת הספק.
4. אפשר להגיש כראיה כאמור פסק דין מזכה שניתן בהליך הפלילי, אך בית המשפט ייתן לה משקל מופחת.

סעיף 42א(א) לפקודת הראיות
קבילות פסק דין
42א. (א) הממצאים והמסקנות של פסק דין חלוט במשפט פלילי, המרשיע את הנאשם, יהיו קבילים במשפט אזרחי כראיה לכאורה לאמור בהם אם המורשע או חליפו או מי שאחריותו נובעת מאחריות המורשע, ובכלל זה מי שחב בחובו הפסוק, הוא בעל דין במשפט האזרחי.
(א1) הוראות סעיף קטן (א) יחולו גם על פסק דין חלוט במשפט פלילי של בית משפט צבאי, כהגדרתו בתקנות שעת חירום (יהודה והשומרון – שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשכ"ז-1967, כפי שהוארך תוקפן ותוקן נוסחן בחוק, מעת לעת.
(ב) הוראות סעיף זה אינן חלות על –
(1) פסק דין של בית משפט עירוני שלא ניתן מאת שופט של בית משפט שלום;
(2) ממצאים ומסקנות שבגזר הדין, להבדיל מהכרעת הדין.

25. אלון הואשם שתקף את רוני. רוני העיד כי אלון התנפל עליו ותקף אותו ללא כל סיבה נראית לעין. במסגרת חקירתו הנגדית הציג סגורו של אלון פרסום שהעלה רוני לרשת חברתית באינטרנט, שבו הוא מתגאה שהוא זה שתקף את אלון, ואלון רק ניסה להתגונן מפניו. רוני אישר כי הוא זה שכתב את הדברים, אך טען כי לא התכוון אליהם ברצינות וכי מדובר בבדיחה. מה הדין?

1. אפשר לקבל את הפרסום שהעלה רוני לאינטרנט כראיה לאמיתות תוכנו, ובנסיבות העניין מדובר בראייה קבילה.
2. אי אפשר לקבל את הפרסום שהעלה רוני לאינטרנט כראיה לאמיתות תוכנו, שכן פרסומים באינטרנט אינם ראיה קבילה בבית משפט.
3. אפשר לקבל את הפרסום שהעלה רוני לאינטרנט כראיה לאמיתות תוכנו רק אם יש בראיות שהוצגו בפני בית המשפט דבר מה לחיזוקו.
4. אי אפשר לקבל את הפרסום שהעלה רוני לאינטרנט כראיה לאמיתות תוכנו מאחר שמדובר בעדות מפי השמועה.

סעיף 10א לפקודת הראיות
אמרת עד מחוץ לבית המשפט
10א. (א) אמרה בכתב שנתן עד מחוץ לבית המשפט תהיה קבילה כראיה בהליך פלילי אם נתקיימו אלה:
(1) מתן האמרה הוכח במשפט;
(2) נותן האמרה הוא עד במשפט וניתנה לצדדים הזדמנות לחקרו;
(3) העדות שונה, לדעת בית המשפט, מן האמרה בפרט מהותי, או העד מכחיש את תוכן האמרה או טוען כי אינו זוכר את תכנה.

(ב) בית-המשפט רשאי לקבל אמרה כאמור בסעיף קטן (א) אף אם נותן האמרה איננו עד, בין משום שהוא מסרב להעיד או אינו מסוגל להעיד, ובין שלא ניתן להביאו לבית-המשפט משום שאינו בחיים או לא ניתן למצאו, ובלבד שבית-המשפט שוכנע שמנסיבות הענין עולה, כי אמצעי פסול שימש להניא או למנוע את נותן האמרה מלתת את העדות.

(ג) בית המשפט רשאי לסמוך ממצאיו על אמרה שנתקבלה לפי סעיף זה, או על חלקה, והוא רשאי להעדיף את האמרה על עדותו של העד, והכל אם ראה לעשות כן לנוכח נסיבות הענין, לרבות נסיבות מתן האמרה, הראיות שהובאו במשפט, התנהגות העד במשפט ואותות האמת שנתגלו במהלך המשפט, והטעמים יירשמו.

(ד) לא יורשע אדם על סמך אמרה שנתקבלה לפי סעיף זה אלא אם יש בחומר הראיות דבר לחיזוקה.

26. ראובן הואשם שאנס את שרה. שרה העידה בחקירה ראשית כי ראובן אנס אותה בלילה. לאחר מכן, בחקירה נגדית, סיפרה שרה כי ראובן אנס אותה בשעות היום. ראובן הציג אליבי לגבי מקום הימצאו בשעות היום, וסנגורו ביקש לזכותו. בית המשפט קבע כי שרה כנראה התבלבלה כאשר אמרה שהאונס אירע בשעות היום וקבע כי הוא אירע בלילה, כפי שסיפרה שרה במסגרת חקירתה הראשית. על בסיס זה הרשיע בית המשפט את ראובן. מה הדין?

1. בית המשפט לא היה רשאי לקבוע כי שרה נאנסה בלילה מאחר ששרה העידה דברים סותרים בנקודה זו.
2. בית המשפט היה רשאי לקבוע כי שרה נאנסה בלילה אף ששרה העידה דברים סותרים בנקודה זו.
3. בית המשפט לא היה רשאי לקבוע כי שרה נאנסה בלילה מאחר ששרה העידה דברים סותרים בנקודה זו, ולא הובאו ראיות נוספות שיתמכו בעדותה לעניין הזמן שבו אירע האונס.
4. בית המשפט היה רשאי לקבוע כי שרה נאנסה בלילה אף ששרה העידה דברים סותרים בנקודה זו, רק מאחר שמדובר בעדות של קורבן עבירת מין.

סעיף 57 לפקודת הראיות

ראיות סותרות

57. סתירות בעדותם של עדים אין בהן, כשלעצמן, כדי למנוע את בית המשפט מקביעת עובדות שלגביהן חלו הסתירות.

27. משה מואשם בגרימת מוות ברשלנות בעקבות תאונת דרכים באמצעות רכבו. עיקר טענת התביעה היא כי משה היה מודע לליקויים ברכבו, שעליהם עודכן על ידי בעל המוסך שבו מטופל רכבו, אך משה נמנע מלתקן את הליקויים. בעל המוסך הלך לעולמו ממחלה קשה. אין חולק כי ליקויים אלו שהיו ברכב במועד הרלוונטי הם שגרמו למותו של המנוח. במהלך משפטו עלה משה להעיד להגנתו ונדרש על ידי התובע, בחקירתו הנגדית, להציג את הצעת המחיר שהגיש לו בעל המוסך ובה פירוט הליקויים. בא כוחו של משה טען כי משה איננו צריך לספק ראיה זו לתביעה. מה הדין?

1. משה חייב להציג את הצעת המחיר.
2. משה חייב להציג את הצעת המחיר אם מצא בית המשפט כי הצורך לגלותה לשם עשיית צדק עדיף מן העניין שיש לא לגלותה.
3. משה אינו חייב להציג את הצעת המחיר מאחר שלא הוא עורך המסמך.
4. משה אינו חייב להציג את הצעת המחיר מאחר שיש בה הודיה בעובדה שהיא יסוד מיסודותיה של עבירה שהוא מואשם בה.

סעיף 47 לפקודת הראיות

ראיות מפלילות

47. (א) אין אדם חייב למסור ראיה אם יש בה הודיה בעובדה שהיא יסוד מיסודותיה של עבירה שהוא מואשם בה או עשוי להיות מואשם בה.
(ב) ביקש אדם להימנע ממסירת ראיה מחמת שהיא עשויה להפלילו כאמור בסעיף קטן (א) ובית המשפט דחה את הבקשה והראיה נמסרה, לא תוגש הראיה נגד אותו אדם במשפט שבו הוא מואשם בשל העבירה שהעובדה המתגלית מן הראיה היא יסוד מיסודותיה, אלא אם הסכים לכך.
(ג) נאשם שבחר להעיד במשפטו כעד הסניגוריה, לא יחול עליו סעיף זה לגבי העבירה שהוא מואשם בה באותו משפט.

28. מיכאל בן ה-15 היה העד היחיד לעבירות המין שביצע אביו משה ביעל, בתו של משה. במשפט המתנהל נגד משה בגין עבירות המין החליט בית המשפט כי מיכאל יעיד מחוץ לאולם בית המשפט, וללא נוכחותו של משה, מחשש שמסירת העדות בנוכחותו של משה עלולה לפגוע במיכאל. מה הדין?

1. מיכאל אינו כשר להעיד נגד משה.
2. מיכאל כשר להעיד נגד משה. הרשעת משה על סמך עדותו היחידה של מיכאל טעונה פירוט מה הניע את בית המשפט להסתפק בעדות זו.
3. מיכאל כשר להעיד נגד משה. הרשעת משה על סמך עדותו היחידה של מיכאל טעונה סיוע.
4. מיכאל כשר להעיד נגד משה. הרשעת משה על סמך עדותו היחידה של מיכאל אינה טעונה תוספת ראייתית או פירוט.

סעיף 5 לפקודת הראיות וסעיף 2 לחוק לתיקון דיני ראיות (הגנת ילדים)

עדות מותרת

5. (א) הסייגים שבסעיפים 3 ו-4 לא יחולו במשפט פלילי בשל אחד מאלה:
- (1) חבלת גוף או אלימות או איום באחד מאלה;
(תיקון מס' 14 תש"ס-2000)
 - (2) עבירה לפי סעיפים 337 או 362 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן – חוק העונשין), או לפי סימן י' בפרק ח' ולפי סימנים ה' או ו' בפרק י' לחוק העונשין, שעבר בן זוג נגד בן זוג, הורה נגד ילדו או ילד נגד הורה;
(תיקון מס' 13 תשנ"ח-1997)
 - (2א) עבירה לפי סעיף 287 לחוק העונשין, לעניין הפרת צו הגנה לפי חוק למניעת אלימות במשפחה, תשנ"א-1991, או לעניין הפרת צו שיפוטי אחר לפי כל דין, שעניינו הגנת בן זוג, ילדו או הורה של המפר, מפניו;
 - (3) עבירה לפי סעיפים 244 עד 246, ו-249 לחוק העונשין, שנעברה בקשר לאחת העבירות המפורטות בסעיף זה;
(תיקון מס' 16 תשע"ו-2015)

(4) (נמחקה). (תיקון מס' 16) תשע"ו-2015 (ב) הסייגים שבסעיפים 3 ו-4 לא יחולו על עדות של אדם שהגיש תלונה נגד בן זוגו, ילדו או הורהו, לפני העניין, במשפט פלילי בעניין אותה תלונה, בין שהוא הראשון שהגיש תלונה באותו עניין ובין שהוגשה כבר תלונה באותו עניין בידי אדם אחר. (תיקון מס' 16) תשע"ו-2015 (ג) לעניין סעיפים קטנים (א) ו-(ב), אחת היא אם העד הוא נפגע העבירה או אדם אחר. איסור חקירה נגדית בידי נאשם 2. (א) הרשה חוקר ילדים, לפי הוראות סעיף 2, את עדותו של ילד שהוא נפגע בעבירה המנויה בתוספת או שעבירה המנויה בתוספת נעשתה בנוכחותו, לא יחקור הנאשם בעצמו את הילד, אלא סניגורו. (ב) לא היה הנאשם מיוצג בהליך שאמור להעיד בו ילד כאמור בסעיף קטן (א), ימנה לו בית המשפט סניגור לייצגו בעת חקירת הילד; סירב הנאשם למינוי סניגור, יודיע לו בית המשפט כי בהתאם להוראות סעיף זה אין הוא רשאי לחקור בעצמו את הילד.	
---	--

29. דני, ילד בן 10, היה עד לרצח. התביעה מבקשת להעיד את דני נגד הנאשם, ברשות חוקר ילדים. מי רשאי להיות נוכח באולם בית המשפט בשעת גביית עדותו של דני, באין הוראה אחרת של בית המשפט?

1. השופט וחוקר הילדים בלבד.
2. התובע, הנאשם, חוקר הילדים וגם עורך דינו של הנאשם, ובלבד שהשופט התיר לעורך דינו של הנאשם להיות נוכח.
3. התובע, עורך דינו של הנאשם, חוקר הילדים וגם הנאשם, ובלבד שהשופט התיר לנאשם להיות נוכח.
4. התובע, הנאשם, עורך דינו של הנאשם, חוקר הילדים, וכל מי שהשופט התיר לו להיות נוכח.

<u>סעיף 2 לחוק לתיקון דיני ראיות</u> העדת ילד 2. (א) אין מעידים ילד על עבירה המנויה בתוספת, שנעשתה בגופו או בנוכחותו או שהוא חשוד בעשייתה ואין מקבלים כראיה הודעתו של ילד על עבירה כאמור, אלא ברשות חוקר ילדים ובנוכחותו. (תיקון מס' 6) תש"ס-1999 (תיקון מס' 17) תשע"ז-2017 (ב) הרשה חוקר ילדים עדותו של ילד, לא יהיו נוכחים בשעת גביית העדות אלא התובע, הנאשם, עורך דינו, חוקר הילדים ומי שבית המשפט הרשהו להיות נוכח; אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לגרוע מהוראות סעיף 2ב, או מהוראות סעיף 15 לחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001. (תיקון מס' 2) תשכ"ג-1963 (תיקון מס' 6) תש"ס-1999 (תיקון מס' 17) תשע"ז-2017 (ג) בית המשפט רשאי, ביוזמתו או לבקשת חוקר הילדים, לצוות על הפסקת גביית עדות או קבלתה של הודעה כאמור בסעיף קטן (א) אם הוא סבור, לאחר ששמע את חוקר הילדים, שהמשכן עלול לגרום נזק נפשי לילד. (תיקון מס' 10) תשס"ד-2004 (ד) חוקר ילדים רשאי להתנות את עדותו של ילד על עבירה המנויה בתוספת בתנאים אלה, כולם או מקצתם: (תיקון מס' 17) תשע"ז-2017 (1) גביית העדות שלא בנוכחות הנאשם, אלא בנוכחות סניגורו, באמצעות מערכת טלוויזיה במעגל סגור או בדרך אחרת; על עדות לפי פסקה זו יחולו הוראות סעיף 2ב(ב) עד (ד) והתקנות שהותקנו לפי הוראות סעיף קטן (ו) לחוק לתיקון סדרי הדין (חקירת עדים), התשי"ח-1957; (2) גביית העדות בתוך תקופה מסוימת או לאחר תום תקופה מסוימת, שיקבע; (3) גביית העדות שלא על דוכן העדים;	
--	--

- (4) גביית העדות כשהשופט ועורכי הדין אינם לבושים מדי משפט ;
- (5) גביית העדות בלשכת השופט ;
- (6) גביית העדות שלא במקום מושבו של בית המשפט ; מקום העדות ייקבע על ידי בית המשפט, לאחר ששמע את עמדת חוקר הילדים ;
(תיקון מס' 17) תשע"ז-2017
- (7) גביית העדות בנוכחות אדם המלווה את הילד לצדו במהלך עדותו, לפי בחירת הילד, אף אם הוא מעיד בדלתיים סגורות לפי כל דין.
(תיקון מס' 10) תשס"ד-2004 (תיקון מס' 17) תשע"ז-2017
- (ה) לאחר תחילת עדותו של ילד, שחוקר ילדים הרשה אותה, רשאי בית המשפט, מיזמתו, או לבקשת בעל דין, הילד או הורהו, וכן לבקשת חוקר הילדים, לקבוע תנאים כאמור בסעיף קטן (ד) או לשנות תנאים שנקבעו לפי אותו סעיף קטן וכן להורות על התאמת השאלות ליכולותיו של הילד, ולתת הוראות לעניין משך החקירה הנגדית, אם הוא סבור שהמשך גביית העדות בלא תנאים, בתנאים שנקבעו או בלא הוראות כאמור עלול לגרום נזק נפשי לילד או לפגום בעדות ; לא יחליט בית המשפט כאמור אלא לאחר ששמע את חוקר הילדים.
- (ו) לא ייתן חוקר ילדים החלטה לפי סעיף קטן (א) ולא יתנה את עדותו של ילד כאמור בסעיף קטן (ד), ובית המשפט לא ייתן החלטה לפי סעיפים קטנים (ג) ו-(ה), אלא לאחר שנתנו לילד המסוגל לחוות דעה משלו הזדמנות להביע את עמדתו בענין עדותו ודרכי גבייתה, לפי הענין ; לדעתו של הילד יינתן משקל ראוי בהתאם לגילו ולמידת בגרותו.
(תיקון מס' 10) תשס"ד-2004
- (ז) (1) החליט חוקר ילדים להרשות עדותו של ילד, עם או בלי תנאים כאמור בסעיף קטן (ד), יעריך מחדש את החלטתו סמוך לפני מתן העדות בבית המשפט.
(2) החליט חוקר ילדים שלא להרשות עדותו של ילד לפי חוק זה והחלטתו לא ניתנה סמוך לפני המשפט, יעריך מחדש את החלטתו סמוך לפני המשפט.
(תיקון מס' 10) תשס"ד-2004
- (ח) החליט חוקר ילדים להרשות עדותו של ילד לפי חוק זה, עם או בלי תנאים, רשאי בית המשפט, מיזמתו או לבקשת הילד או הורהו שאינו נאשם במשפט, מנימוקים מיוחדים שיירשמו, להורות כי ההחלטה תיבחן מחדש בידי חוקר ילדים בכיר.
(תיקון מס' 10) תשס"ד-2004
- (ט) חוקר הילדים ינמק בכתב את החלטותיו לפי סעיף זה.

30. חמדה מכינה פסטה בביתה ומשווקת אותה לחנויות. חמדה ארזה את הפסטה בקופסאות קרטון שאותן לקחה מסופרמרקט ועליהן סימן מסחר של חברת "ספגטי", שאף היא עוסקת בייצור ובשיווק של פסטה. בעל מסעדה שרכש את הפסטה של חמדה מצא אותה פגומה. בעל המסעדה תבע בגין נזקי את חברת "ספגטי".
מה הדין?

1. נטל ההוכחה כי מדובר בפסטה של "ספגטי" הוא על בעל המסעדה.
2. קיימת חזקה בדין, שאינה חלוטה, שלפיה "ספגטי" היא יצרנית הפסטה. נטל ההוכחה להפריך את החזקה מוטל על כתפיה של "ספגטי".
3. קיימת חזקה חלוטה בדין, שלפיה בנסיבות העניין "ספגטי" היא יצרנית הפסטה. "ספגטי" לא תוכל להביא ראיות להפרכת החזקה.
4. אם "ספגטי" לא עתרה לצירופה של חמדה כנתבעת בהליך, נטל ההוכחה יוטל על כתפיה.

סעיף 57א לפקודת הראיות

חזקת יצרן

57א. (א) נמצא על טובין או על אריזתם או על מה שמחובר או נספח אליהם שמו של יצרן, מגדל או אורז (להלן - יצרן), שם עסקו או סימן מסחר שלו, או שם או סימן אחר שיש בו כדי לזהותו, יהיה בכך ראיה לכאורה שייצר, גידל או ארז את הטובין.

(ב) נמצא על טובין או על אריזתם או על מה שמחובר או נספח אליהם שמו של משווק, שם עסקו או סימן מסחר שלו, או שם או סימן אחר שיש בו כדי לזהותו, ולא נמצא עליהם שמו של יצרן, יראו את המשווק לכל ענין כאילו הוא היצרן, זולת אם גילה לקונה, או למי שהוסמך לכך כדין, את זהות היצרן, משנדרש לכך.

31. נפתלי הואשם בעבירה של תרמית בניירות ערך בתאגיד בנקאי. לצורך הגנתו ביקש נפתלי צו המורה לבנק לאפשר לו לבדוק ולהעתיק את התנועות השונות הרשומות ברשומה מוסדית של הבנק.
מה הדין?

1. בית משפט רשאי ליתן צו מסוג זה בלי להזמין את הבנק לדיון, ובלבד שהצו יומצא לבנק 3 ימים לפני הזמן שבו יש לקיים את הצו.
2. בית משפט רשאי ליתן צו מסוג זה בלי להזמין את הבנק לדיון, ובלבד שהצו יומצא לבנק 3 ימים לפני הזמן שבו יש לקיים את הצו, זולת אם הורה בית המשפט אחרת.
3. בית משפט אינו רשאי ליתן צו מסוג זה בלי להזמין את הבנק לדיון.
4. בית משפט אינו רשאי ליתן צו מסוג זה.

סעיף 39 לפקודת הראיות

רשות עיון ברשומה מוסדית של תאגיד בנקאי

39. (א) בית המשפט רשאי, על פי בקשת בעל דין בהליך משפטי, לצוות שהמבקש יהא רשאי, לצורך אותו הליך, לבדוק ולהעתיק כל רישום שברשומה מוסדית של תאגיד בנקאי.

(ב) צו לפי סעיף זה אפשר שיינתן בלי להזמין את התאגיד הבנקאי או כל בעל דין אחר או לאחר שהוזמנו, והצו יומצא לתאגיד הבנקאי שלושה ימים תמימים לפני הזמן שבו יש לקיים את הצו, זולת אם הורה בית המשפט אחרת.

32. אשר, הנאשם בעבירת גנבה, הוא אביו של גד. התובע במשפטו של אשר מבקש להגיש אמרה בכתב של גד שניתנה מחוץ לבית המשפט כראיה לאמיתות תוכנה בהליך פלילי, מאחר שאף שגד אינו עד במשפט הרי שלטענת התובע עולה מנסיבות העניין כי אמצעי פסול שימש להניא או למנוע את גד מלתת את העדות.
מה הדין?

1. התובע רשאי להגיש את אמרתו של גד כראיה לאמיתות תוכנה רק אם גד הוא עד במשפט.
2. התובע רשאי להגיש את אמרתו של גד כראיה לאמיתות תוכנה אם שוכנע בית המשפט כי אמצעי פסול שימש להניא או למנוע את גד מלתת את העדות.
3. התובע אינו רשאי להגיש את אמרתו של גד כראיה לאמיתות תוכנה גם אם שוכנע בית המשפט כי אמצעי פסול שימש להניא או למנוע את גד מלתת את העדות.
4. התובע אינו רשאי להגיש את אמרתו של גד כראיה לאמיתות תוכנה אלא אם שני הצדדים הסכימו להגשתה.

סעיפים 4 ו-10 לפקודת הראיות

סייג לעדותם של הורה וילד

4. במשפט פלילי אין הורה וילד כשרים להעיד האחד לחובת משנהו, ואין כופים אחד מהם להעיד לחובת אדם המואשם יחד עם משנהו בכתב-אישום אחד.

שמירת דינים

10ג. אין האמור בסעיפים 10א ו-10ב כדי להכשיר ראיה שאינה קבילה מסיבה אחרת שבדין או לפסול ראיה שהיא כשרה לפי דין אחר.

33. ציון עומד לדין פלילי באשמת מתן שוחד. בכתב האישום נטען כי ציון נתן לאהרון, יו"ר הוועדה המקומית לתכנון ובנייה, סכום כסף כדי שיאשר את בקשתו של ציון להיתר בנייה. אהרון הוא עד במשפטו של ציון. במהלך עדותו של אהרון מסר אהרון גרסה שאינה עולה בקנה אחד עם דברים המתועדים בזיכרון דברים שרשם שוטר על שיחה ששמע בין אהרון לבין אחד מחברי הוועדה המקומית. השוטר שתיעד את השיחה העיד על נסיבות רישום פרטי השיחה. התביעה מבקשת להגיש את זיכרון הדברים כראיה. ציון מתנגד.
מה הדין?

1. זיכרון הדברים אינו קביל כראיה, משום שהשוטר לא הקליט את השיחה במכשיר הקלטה.
2. זיכרון הדברים אינו קביל כראיה, משום שאהרון לא ידע שדבריו מתועדים.
3. זיכרון הדברים יהיה קביל כראיה רק אם השימוש בו יוגבל לעצם אמירת הדברים בלבד.
4. זיכרון הדברים קביל כראיה.

סעיף 10א לפקודת הראיות

אמרת עד מחוץ לבית המשפט

10א. (א) אמרה בכתב שנתן עד מחוץ לבית המשפט תהיה קבילה כראיה בהליך פלילי אם נתקיימו אלה: (1) מתן האמרה הוכח במשפט;

(2) נותן האמרה הוא עד במשפט וניתנה לצדדים הזדמנות לחקרו;

(3) העדות שונה, לדעת בית המשפט, מן האמרה בפרט מהותי, או העד מכחיש את תוכן האמרה או טוען כי אינו זוכר את תכנה.

(ב) בית-המשפט רשאי לקבל אמרה כאמור בסעיף קטן (א) אף אם נותן האמרה אינו עד, בין משום שהוא מסרב להעיד או אינו מסוגל להעיד, ובין שלא ניתן להביאו לבית-המשפט משום שאינו בחיים או לא ניתן למצאו, ובלבד שבית-המשפט שוכנע שמנסיבות הענין עולה, כי אמצעי פסול שימש להניא או למנוע את נותן האמרה מלתת את העדות.

(ג) בית המשפט רשאי לסמוך ממצאיו על אמרה שנתקבלה לפי סעיף זה, או על חלקה, והוא רשאי להעדיף את האמרה על עדותו של העד, והכל אם ראה לעשות כן לנוכח נסיבות הענין, לרבות נסיבות מתן האמרה, הראיות שהובאו במשפט, התנהגות העד במשפט ואותות האמת שנתגלו במהלך המשפט, והטעמים יירשמו.

(ד) לא יורשע אדם על סמך אמרה שנתקבלה לפי סעיף זה אלא אם יש בחומר הראיות דבר לחיזוקה.

34. במסגרת הליך פלילי הגישה התובעת תעודת חיסיון לטובת הציבור שעליה חתום השר לביטחון הפנים. השופטת שדנה בתיק העיקרי דחתה עתירה לגילוי ראיה. האם פעלה השופטת במסגרת סמכותה?

1. השופטת הדנה בתיק העיקרי אינה רשאית לדון בעתירה לגילוי ראיה.
2. השופטת הייתה צריכה לדחות את העתירה על הסף בשל חוסר סמכות עניינית.
3. השופטת פעלה במסגרת סמכותה, אולם היא חייבת לפסול את עצמה מלהמשיך ולדון בתיק העיקרי.
4. השופטת פעלה במסגרת סמכותה.

סעיף 45 לפקודת הראיות

חסיון לטובת הציבור

45. (א) אין אדם חייב למסור, ובית המשפט לא יקבל, ראיה אם שר הביע דעתו, בתעודה חתומה בידו, כי מסירתה עלולה לפגוע בענין ציבורי חשוב, אלא אם מצא בית המשפט הדין בדבר, על-פי עתירת בעל דין המבקש גילוי הראיה, כי הצורך לגלותה לשם עשיית צדק עדיף מן הענין שיש לא לגלותה, ובהליך פלילי – כי הראיה עשויה להועיל להגנת הנאשם ומידת התועלת שבה להגנה עולה על הענין שיש לא לגלותה, או שהיא חיונית להגנת הנאשם.
- (ב) אין בבירור עתירה כאמור בסעיף קטן (א) כדי לעכב את הדיון בהליך העיקרי למעט במקרים שבהם הכרעה בעתירה נחוצה להמשך הדיון.
- (ג) בית המשפט רשאי להעביר את הדיון בעתירה לשופט יחיד שאינו דן בתיק, ואם היה בית המשפט הרכב – לשופט יחיד שהוא אחד משופטי ההרכב או שאינו דן בתיק.
- (ד) (1) השר לביטחון הפנים רשאי לאצול את סמכותו לפי סעיף זה לאחד מאלה (בסעיף קטן זה – ממונה על חסיונות):
- (א) שופט מחוזי בדימוס בעל ידע וניסיון מקצועי בדין הפלילי;
- (ב) קצין משטרה בכיר בדימוס בדרגת תת-ניצב ומעלה ששירת באגף החקירות והמודיעין במשטרת ישראל;
- (ג) פרקליט בדימוס ששימש בתפקיד משנה לפרקליט המדינה, מנהל המחלקה הפלילית בפרקליטות המדינה או פרקליט מחוז;
- (ד) יועץ משפטי לשעבר של משרד ממשלתי או של גוף ביטחוני בעל ניסיון מקצועי בתחום המודיעין;
- (2) אצילה לפי פסקה (1) יכול שתהיה לכמה ממונים על חסיונות;
- (3) דין ממונה על חסיונות כדין עובד המדינה לענין חיקוקים אלה:
- (א) חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ס-1979;
- (ב) חוק העונשין, התשל"ז-1977 – ההוראות הנוגעות לעובדי הציבור;
- (ג) חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה), התשכ"ט-1969;
- (ד) חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), התשי"ט-1959;
- (ה) פקודה זו;
- (ו) חוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963, בשינויים שיקבע השר לביטחון הפנים, ככל שיקבע.

35. במסגרת תביעה משפטית שמנהל גיל נגד רשות העתיקות בגין חפירות שבוצעו בשטחו, הוא מגיש פרוטוקול רשמי של ישיבת דירקטוריון הסוכנות היהודית, שממנו עולה לטענתו כי חל איסור על ביצוע חפירות במקום. הפרוטוקול מלווה בתעודת עובד ציבור החתומה על ידי מנכ"ל הסוכנות היהודית, שערך את הפרוטוקול. רשות העתיקות מבקשת לחקור בבית המשפט את מנכ"ל הסוכנות היהודית. מה הדין?

1. התעודה תתקבל כראיה לאמיתות תוכנו של הפרוטוקול. בית המשפט ייעתר לבקשת רשות העתיקות לחקור את מנכ"ל הסוכנות היהודית.
2. התעודה תתקבל כראיה לעצם קיומו של הרישום בפרוטוקול. בית המשפט לא ייעתר לבקשת רשות העתיקות לחקור את מנכ"ל הסוכנות היהודית.
3. התעודה תתקבל כראיה לאמיתות תוכנו של הפרוטוקול. בית המשפט רשאי להיעתר לבקשת רשות העתיקות לחקור את מנכ"ל הסוכנות היהודית.
4. התעודה תתקבל כראיה לעצם קיומו של הרישום בפרוטוקול. בית המשפט ייעתר לבקשת רשות העתיקות לחקור את מנכ"ל הסוכנות היהודית.

סעיפים 23, 26, ו-28 לפקודת הראיות

תעודת עובד הציבור

23. בית המשפט רשאי, אם אין הוא רואה חשש לעיוות הדין, לקבל כראיה תעודה על דבר שנרשם במסמך רשמי; התעודה תהא חתומה בידי עובד הציבור שעשה את הרישום או את המעשה או קיבל את הידיעה שנרשמה, ואם אין הוא עוד באותו שירות - בידי האחראי על היחידה שבה עבד.

חקירה בעל-פה

26. (א) הוראות סימן זה אינן גורעות מכוחו של בית המשפט לצוות כי מומחה או רופא או עובד הציבור ייחקרו בבית המשפט, ובית המשפט ייעתר לבקשתו של בעל דין לצוות על כך.

(ב) נתברר לבית המשפט שבקשתו של בעל דין לחקור מומחה או רופא או עובד הציבור בבית המשפט באה לשם קנטור או מתוך קלות דעת, רשאי הוא להטיל על המבקש את הוצאות החקירה. הגדרה

28. לענין סימן זה, "עובד הציבור" –

- (1) עובד המדינה, לרבות שופט, דיין בבית דין דתי, חבר הממשלה ומבקר המדינה;
- (2) עובד ההסתדרות הציונית העולמית והסוכנות היהודית לארץ-ישראל;
- (3) עובד או נושא תפקיד של גוף ציבורי אחר שקבע שר המשפטים באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.

36. עופר וצביקה, העובדים ככלכלנים בבית השקעות, הורשעו בגנבת כספי לקוחות, ונגזרה עליהם שנת מאסר בפועל. על פסק הדין לא הוגש ערעור. לאחר כמה חודשים הגישו הלקוחות תובענה אזרחית אחת נגד יהודה, מנהל בית ההשקעות, בטענה לאחריות שילוחית למעשיהם של עופר וצביקה. יהודה לא הואשם בפלילים. אחד הלקוחות ביקש להגיש את פסק הדין המרשיע כראיה נגד יהודה. מה הדין?

1. הממצאים והמסקנות של פסק הדין הפלילי יהיו קבילים בהליך האזרחי כראיה לכאורה לאמור בהם. יהודה יהיה רשאי להגיש ראיות לסתור מטעמו.
2. הממצאים והמסקנות של פסק הדין הפלילי לא יהיו קבילים בהליך האזרחי כראיה לכאורה לאמור בו.
3. הממצאים והמסקנות של פסק הדין הפלילי יהיו קבילים בהליך האזרחי כראיה לכאורה לאמור בהם. יהודה לא יהיה רשאי להגיש ראיות לסתור מטעמו אלא ברשות בית המשפט, מטעמים שיירשמו וכדי למנוע עיוות דין.
4. הממצאים והמסקנות של פסק הדין הפלילי לא יהיו קבילים בהליך האזרחי כראיה לכאורה לאמור בו אלא ברשות בית המשפט ומטעמים מיוחדים שיירשמו.

סעיפים 42א ו-42ג לפקודת הראיות

קבילות פסק דין

42א. (א) הממצאים והמסקנות של פסק דין חלוט במשפט פלילי, המרשיע את הנאשם, יהיו קבילים במשפט אזרחי כראיה לכאורה לאמור בהם אם המורשע או חליפו או מי שאחריותו נובעת מאחריות המורשע, ובכלל זה מי שחב בחובו הפסוק, הוא בעל דין במשפט האזרחי.

(תיקון מס' 18) תשע"ז-2017

(א1) הוראות סעיף קטן (א) יחולו גם על פסק דין חלוט במשפט פלילי של בית משפט צבאי, כהגדרתו בתקנות שעת חירום (יהודה והשומרון – שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשכ"ז-1967, כפי שהוארך תוקפן ותוקן נוסחון בחוק, מעת לעת.

(ב) הוראות סעיף זה אינן חלות על –

(תיקון מס' 15) תשע"ב-2012

(1) פסק דין של בית משפט עירוני שלא ניתן מאת שופט של בית משפט שלום;

(2) ממצאים ומסקנות שבגזר הדין, להבדיל מהכרעת הדין.

ראיות לסתירת פסק דין

42ג. הוגשה ראיה כאמור בסעיף 42א, לא יהיה המורשע או חליפו או מי שחב בחובו הפסוק רשאי להביא ראיה לסתור, או ראיה שכבר נשמעה או הוגשה במשפט הפלילי, אלא ברשות בית המשפט, מטעמים שיירשמו וכדי למנוע עיוות דין.

37. נמרוד, קבלן בניין, הגיש תביעה נגד כרמל, בעלת דירה בתל אביב, ובמסגרתה טען כי נכרת ביניהם חוזה בעל פה וכי כרמל הפרה את החוזה. בעדותו טען נמרוד כי ביצע בשביל כרמל עבודות בנייה בשווי 500,000 ש"ח בהתאם לחוזה, וכי היא לא שילמה לו את שכרו. בעדותה הודתה כרמל כי נכרת ביניהם חוזה בעל פה אך הכחישה כי נמרוד ביצע עבודות כלשהן בפועל. מלבד עדויותיהם של נמרוד וכרמל לא הוגשו ראיות נוספות. מה הדין?

1. בית המשפט רשאי לקבל את התביעה על יסוד עדותו היחידה של נמרוד, ובלבד שינמק מה הניע אותו להסתפק בה. חובת ההנמקה נדרשת במקרה זה גם לעניין עצם כריתת החוזה וגם לעניין העבודות שבוצעו.
2. בית המשפט רשאי לקבל את התביעה על יסוד עדותו היחידה של נמרוד, ובלבד שינמק מה הניע אותו להסתפק בה. חובת ההנמקה במקרה זה נדרשת רק לעניין החלק בעדותו של נמרוד שעוסק בעבודות שבוצעו.
3. בית המשפט אינו רשאי לקבל את התביעה על יסוד עדותו היחידה של נמרוד אם אין לצדה תוספת ראיתית שתשמש לה כחזוק.
4. בית המשפט אינו רשאי לקבל את התביעה על יסוד עדותו היחידה של נמרוד אם אין לצדה תוספת ראיתית שתשמש לה כסיוע.

סעיף 54 לפקודת הראיות

הכרעה על פי עדות יחידה במשפט אזרחי

54. פסק בית משפט במשפט אזרחי באחד המקרים שלהלן על פי עדות יחידה שאין לה סיוע, והעדות אינה הודיית בעל דין, יפרט בהחלטתו מה הניע אותו להסתפק בעדות זו; ואלה המקרים:

- (1) העדות היא של קטין למטה מגיל 14;
- (2) העדות היא של בעל דין או של בן-זוגו, ילדו, הורו, אחיו או אחותו של בעל דין;
- (3) העדות היא של אדם המעוניין בתוצאות המשפט לטובת בעל הדין שקרא אותו להעיד;
- (4) התובענה היא נגד עזבון, קטין, חולה נפש או נעדר;
- (5) נסיבות אחרות שבהן דרוש, לדעת בית המשפט, פירוט כאמור.

38. ישי הוזמן למתן עדות מטעם התביעה במשפט פלילי. בית המשפט קיבל חוות דעת מומחה ולפיה ישי סובל מפיגור שכלי, ומתן העדות בבית משפט עלול לפגוע בו. לנוכח האמור החליט בית המשפט לפטור את ישי ממתן עדות בפניו ולקבל כראיה את אמרתו של ישי, אשר נגבתה על ידי חוקר מיוחד ותועדה בתיעוד קולי. כן העיד בפני בית המשפט החוקר המיוחד שגבה את אמרתו של ישי בדבר נסיבות גביית האמרה. בחקירתו העיד החוקר המיוחד כי הוא נוהג לתעד את כל החקירות שהוא מבצע בכתב ובתיעוד קולי בלבד, וכך נהג גם בעניינו של ישי.
מה הדין?

1. בית המשפט רשאי לקבל את אמרת החוץ של ישי רק אם השתכנע שאין בדחיית מועד מתן העדות בזמן סביר כדי למנוע את הפגיעה בישי. בית המשפט אינו רשאי להרשיע את הנאשם על בסיס אמרת החוץ בלבד אלא אם תימצא לה תוספת ראייתית מסוג סיוע.
2. בית המשפט רשאי לקבל את אמרת החוץ של ישי. בית המשפט אינו רשאי להרשיע את הנאשם על בסיס אמרת החוץ של ישי אלא אם תימצא לה תוספת ראייתית מסוג חיזוק.
3. בית המשפט רשאי לקבל את אמרת החוץ של ישי. בית המשפט אינו רשאי להרשיע את הנאשם על בסיס אמרת החוץ של ישי אלא אם תימצא לה תוספת ראייתית מסוג סיוע.
4. בית המשפט אינו רשאי לקבל את אמרת החוץ של ישי.

סעיפים 1, 10 ו-20 לחוק הליכי חקירה והעדה (התאמה לאנשים עם מוגבלות שכלית או נפשית), הגדרות

1. בחוק זה –

"אדם עם מוגבלות נפשית" – אדם עם לקות נפשית שבשלה מוגבלת יכולתו להיחקר או

למסור עדות;

"אדם עם מוגבלות שכלית" – כל אחד מאלה:

(תיקון מס' 2) תשע"ז-2017

(1) אדם עם מוגבלות שכלית-התפתחותית;

(2) אדם עם לקות שכלית אחרת שבשלה מוגבלת יכולתו להיחקר או למסור עדות;

(3) אדם עם הפרעה התפתחותית מורחבת, לרבות אדם עם אוטיזם, שבשלה מוגבלת יכולתו להיחקר או למסור עדות;

(תיקון מס' 2) תשע"ז-2017

"אדם עם מוגבלות שכלית-התפתחותית" – מי שאובחן כאדם עם מוגבלות שכלית-התפתחותית

בידי ועדת אבחון, שהוקמה לפי חוק הסעד טיפול באנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית;

"אחראי על קטין או חסר ישע" – כהגדרתו בסעיף 368א לחוק העונשין;

"בן משפחה", שלא לענין אחראי על קטין או חסר ישע – הורה או אח כהגדרתם בחוק הגנת הילדים;

"חוות דעת" – חוות דעת של מומחה לפי פקודת הראיות;

"חוק בתי המשפט" – חוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984;

"חוק הגנת ילדים" – חוק לתיקון דיני הראיות (הגנת הילדים), התשט"ו-1955;

"חוק זכויות נפגעי עבירה" – חוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001;

"חוק חקירת חשודים" – חוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים), התשס"ב-2002;

"חוק חקירת עדים" – חוק לתיקון סדרי הדין (חקירת עדים), התשי"ח-1957;

"חוק טיפול בחולי נפש" – חוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א-1991;

"חוק סדר הדין הפלילי" – חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982;

(תיקון מס' 2) תשע"ז-2017

"חוק הסעד טיפול באנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית" – חוק הסעד (טיפול באנשים עם

מוגבלות שכלית-התפתחותית), התשכ"ט-1969;

"חוק העונשין" – חוק העונשין, התשל"ז-1977;

"חוקר מיוחד" – חוקר שמינה שר הרווחה לפי סעיף 6;

"חוקר משטרה" – כל אחד מאלה:

(1) שוטר שמוסמך לחקור לפי סעיף 2 לפקודת הפרוצדורה הפלילית;

- (2) חוקר במחלקה לחקירות שוטרים במשרד המשפטים ;
- (3) מי שרשאי לערוך חקירות מטעם רשות אחרת שקבע השר בצו לפי סעיף 30 ;
- "חקירה משטרתית" – חקירה בידי חוקר משטרה ;
- "פסיכיאטר מחוזי" – כהגדרתו בסעיף 1 בחוק טיפול בחולי נפש ;
- "פקודת הפרוצדורה הפלילית" – פקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות) ;
- "פקודת הראיות" – פקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971 ;
- (תיקון מס' 1) תשע"א-2010
- "פקיד סעד" – (נמחקה) ;
- "קלטת חקירה" – דיסקט, תקליטור וכל אמצעי אחר לאגירה ואחסון של מידע המופק ממכשיר תיעוד חזותי או קולי, שבהם תועדה חקירת אדם עם מוגבלות שכלית או אדם עם מוגבלות נפשית ;
- "תיעוד חזותי" – תיעוד בהקלטת תמונה וקול, בשילוב ;
- "תיעוד קולי" – תיעוד בהקלטת קול ;
- "תמליל" – תמליל מודפס של קלטת חקירה ;
- "השר" – שר המשפטים.
- תיעוד חקירת אדם עם מוגבלות שכלית
10. (א) החוקר המיוחד יתעד חקירה הנעשית על ידו, במלואה, לרבות כל חילופי הדברים עם הנחקר או עם אחרים בנוכחותו, כדלקמן :
- (1) בתיעוד חזותי ;
- (2) בתיעוד קולי – אם אין אפשרות סבירה, בנסיבות הענין, לתיעוד חזותי, או אם סירב הנחקר להשיב לשאלות החוקר המיוחד בשל השימוש בתיעוד החזותי וסירובו תועד בתיעוד החזותי ;
- (3) בכתב – אם אין אפשרות סבירה לתיעוד קולי, או אם סירב הנחקר להשיב לשאלות החוקר המיוחד בשל התיעוד הקולי וסירובו תועד בתיעוד הקולי.
- (ב) תועדה החקירה בתיעוד קולי בלבד, יפרט החוקר המיוחד בכתב את הטעמים לאי התיעוד החזותי ; תועדה החקירה בכתב בלבד, יפרט החוקר המיוחד את הטעמים לאי התיעוד החזותי או הקולי.
- (ג) לא ייעשה כל שינוי בקלטת החקירה.
- (ד) תמליל יוכן בכל אחד מאלה :
- (1) משהוגש כתב אישום בעבירה נושא החקירה ;
- (2) לפי דרישת תובע, לצורך מילוי תפקידו.
- (ה) החוקר המיוחד אחראי להכנתו של התמליל במקרים האמורים בסעיף קטן (ד).
- שימוש באמרת אדם עם מוגבלות שכלית או נפשית
20. (א) בסימן זה ובסעיף 24, "אדם עם מוגבלות" – אדם עם מוגבלות שכלית או מוגבלות נפשית.
- (ב) אמרה שנגבתה מאדם עם מוגבלות (בסעיף זה – העד) תהא קבילה כראיה, אם תועדה בהקלטה חזותית, התקבלה חוות דעת מומחה ולפיה העד הוא אדם עם מוגבלות (בסעיף זה – חוות הדעת של המומחה), החוקר המיוחד או חוקר המשטרה, לפי הענין, שגבה את האמרה, העיד על נתינתה, והתקיים אחד מאלה :
- (1) האדם שנתן את האמרה מעיד במשפט וניתנה לצדדים הזדמנות לחקרו ; הוראות הדין החל בישראל לענין פסקה (2) של סעיף 10א(א) לפקודת הראיות יחולו, לפי הענין, גם על עדות כאמור בפסקה זו ; בפסקה זו, "דין" – לרבות הלכה פסוקה ;
- (2) בית המשפט פטר את האדם ממסירת עדותו, לפני תחילת עדותו או במהלכה, בשל התקיימות כל אלה :
- (א) לפי חוות הדעת של המומחה, מתקיים אחד מאלה :
- (1) מתן העדות עלול לפגוע בעד ;
- (2) העד אינו מסוגל להעיד מחמת מוגבלותו השכלית או הנפשית ;

- (ב) בית המשפט שוכנע כי אין בגביית העדות באחת או יותר מהדרכים המפורטות בסעיף 22, או בדחיית מועד מתן עדותו של העד בזמן סביר, כדי למנוע את הפגיעה בעד או כדי לאפשר את העדתו על אף מוגבלותו השכלית או הנפשית.
- (ג) החלטה בענין פטור ממסירת עדות כאמור בסעיף קטן (ב)(2), תינתן במסגרת הליך שיתקיים בדלתיים סגורות ובו תישמע עדותו של המומחה שנתן את חוות הדעת כאמור באותו סעיף קטן, וכן טענות הצדדים.
- (ד) אין להרשיע אדם על סמך אמרת אדם שבית המשפט פטר אותו ממסירת עדות כאמור בסעיף זה, אלא אם כן יש לה סיוע בראיה אחרת.
- (ה) אין בסעיף זה –
- (1) כדי להכשיר ראיה שאינה קבילה מטעם אחר, שאינו הכלל האוסר עדות שמיעה ;
- (2) כדי לפסול או להגביל הגשת ראיה שהיא כשרה לפי הכלל האמור בפסקה (1) או לפי דין אחר.

39. נגד ג, עובד מערכת בתי המשפט, הוגש כתב אישום. התביעה מבקשת להוכיח את מועדי העסקתו של ג בעדותו של מנהל בתי המשפט שהוא שופט מכהן. מנהל בתי המשפט מבקש להגיש תעודת עובד ציבור מטעמו, בהיעדר חשש לעיוות הדין ובכפוף לזכותו של ג לחקור חקירה נגדית במידת הצורך. מה הדין?

1. התביעה אינה רשאית להגיש תעודת עובד ציבור חתומה בידי מנהל בתי המשפט, מאחר שהוא שופט מכהן ואינו עובד מדינה.
2. התביעה אינה רשאית להגיש תעודת עובד ציבור חתומה בידי מנהל בתי המשפט אלא באישור נשיא בית המשפט העליון.
3. התביעה רשאית להגיש תעודת עובד ציבור בחתימת מנהל בתי המשפט, ובלבד שיינתן אישור היועץ המשפטי לממשלה.
4. התביעה רשאית להגיש תעודת עובד ציבור בחתימת מנהל בתי המשפט, הגם שהוא שופט מכהן.

סעיפים 23 ו-28 לפקודת הראיות

תעודת עובד הציבור

23. בית המשפט רשאי, אם אין הוא רואה חשש לעיוות הדין, לקבל כראיה תעודה על דבר שנרשם במסמך רשמי; התעודה תהא חתומה בידי עובד הציבור שעשה את הרישום או את המעשה או קיבל את הידיעה שנרשמה, ואם אין הוא עוד באותו שירות - בידי האחראי על היחידה שבה עבד.

הגדרה

28. לענין סימן זה, "עובד הציבור" –

- (1) עובד המדינה, לרבות שופט, דיין בבית דין דתי, חבר הממשלה ומבקר המדינה ;
- (2) עובד ההסתדרות הציונית העולמית והסוכנות היהודית לארץ-ישראל ;
- (3) עובד או נושא תפקיד של גוף ציבורי אחר שקבע שר המשפטים באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.

40. אברהם הועמד לדין בחשד לביצוע עבירה של התקהלות אסורה, שעונשה שנת מאסר. במהלך הדיון, ולאחר שאברהם פיטר את עורך דינו, ביקש התובע להגיש את הודייתו של אברהם במשטרה בביצוע העבירה וכן תצהיר בכתב של מקבל ההודיה, שבו הוא מפרט את נסיבות גביית ההודיה ומצהיר כי ההודיה הייתה חופשית ומרצון.
האם אפשר להגיש את הודייתו של אברהם בביצוע העבירה במשטרה?

1. אפשר להגיש את הודייתו של אברהם במשטרה ללא תנאי.
2. אפשר להגיש את הודייתו של אברהם במשטרה רק לאחר שהשופט יסביר לו את זכותו לחקור את נותן התצהיר, ואברהם יאשר שההודיה הייתה חופשית ומרצון וכי קרא את ההודיה והוא מוותר על חקירת המצהיר.
3. אפשר להגיש את הודייתו של אברהם במשטרה בהתאם לשיקול דעת השופט, לנוכח נסיבות מתן ההודיה, הראיות שהובאו במשפט, התנהגות אברהם במשפט ואותות האמת שנתגלו במהלך המשפט.
4. אי אפשר להגיש את הודייתו של אברהם במשטרה מאחר שאברהם איננו מיוצג ועל השופט למנות לו סגור תחילה.

סעיף 12 לפקודת הראיות

הודיה

12. (א) עדות על הודיית הנאשם כי עבר עבירה, תהא קבילה רק אם הביא התובע עדות בדבר הנסיבות שבהן ניתנה ההודיה ובית המשפט ראה שההודיה היתה חפשית ומרצון.

(תיקון מס' 5) תש"ס-1979

(ב) בית המשפט רשאי לקבל כראיה, להוכחת הנסיבות שבהן ניתנה הודיית נאשם, גם תצהיר בכתב של מקבל ההודיה, שבו הוא מפרט את נסיבות גביית ההודיה ומצהיר כי ההודיה היתה חפשית ומרצון, והוא אם נתקיים אחד מאלה:

- (1) הנאשם מיוצג וסניגורו ויתר על חקירת מקבל ההודיה;
- (2) ההודיה היתה על עבירה שהיא עוון או חטא והנאשם, במענה לשאלת בית המשפט ולאחר שבית המשפט הסביר לו את זכותו לחקור את נותן התצהיר, אישר שקרא את ההודיה או שהיא הוקראה לו, אינו כופר בכך שההודיה היתה חפשית ומרצון וויתר על חקירת מקבל ההודיה.

41. לאחר ששלגיה נגסה בתפוח המורעל שנתנה לה אמה החורגת, היא גססה, אך לא ידעה ולא האמינה שהיא גוססת עד שנפטרה. בזמן שגססה שוחחה עם שבעה משותפיה לדירה, לקראת סוף השיחה סיפרה שקיבלה את התפוח מאימה החורגת, ולאחר מכן נפטרה בפתאומיות. נגד האם החורגת הוגש כתב אישום בעבירת הרצח בכוונה תחילה.
מה הדין?

1. עדותם של השותפים לדירה קבילה כראיה לאמיתות התוכן.
2. עדותם של השותפים לדירה אינה קבילה כראיה לאמיתות התוכן, מכיוון ששלגיה כלל לא ידעה ולא האמינה שהיא גוססת.
3. עדותם של השותפים לדירה אינה קבילה כראיה לאמיתות התוכן, מכיוון ששלגיה לא סיפרה על כך בהזדמנות הראשונה.
4. עדותם של השותפים לדירה אינה קבילה כראיה לאמיתות התוכן, מכיוון שהמקור לעדות היא בתה של הנאשמת, שממילא לא הייתה כשרה להעיד נגד הנאשמת לו הייתה עדיין בחיים.

סעיף 10 לפקודת הראיות

אמרה של קרבן אלימות

10. עדות על אמרה שאמר אדם שנעשה בו, לפי הטענה, מעשה אלימות, והאמרה נוגעת לאותו מעשה או לנסיבות-לואי שלו, תהא קבילה אף אם האדם שאמר אותה אינו נוכח כעד ואין להביאו למשפט משום שהוא נפטר או תשוש או חולה או נעדר מן הארץ, ובלבד שנתקיימה באותה אמרה אחת מאלה:

- (1) היא נאמרה בשעת מעשה האלימות, או בסמוך לאחריו, או לאחר שהיתה לו ההזדמנות הראשונה להתאונן עליו;
- (2) היא נוגעת למעשה האלימות לפי סדר האירועים עד כדי היותה חוליה בשלשלת הנסיבות הקשורות במישרין לביצוע העבירה;
- (3) היא נאמרה בשעה שהוא היה גוסס, או האמין שהוא גוסס, בעקבו של מעשה האלימות.

42. דוד ובת שבע הם ידועים בציבור המנהלים משק בית משותף. אוריה הגיש תובענה אזרחית נגד דוד בעוולת הגנת הפרטיות, והזמין את בת שבע להעיד נגד דוד בעניין זה. בת שבע התייצבה לדיון. מה הדין?

1. בת שבע אינה כשרה להעיד נגד דוד.
2. בת שבע כשרה להעיד נגד דוד, אך אי אפשר לכפות אותה להעיד נגדו.
3. בת שבע כשרה להעיד נגד דוד, אך היא זכאית לשמור על זכות השתיקה.
4. בת שבע כשרה להעיד נגד דוד ואפשר לכפות אותה להעיד נגדו.

סעיפים 1-3 לפקודת הראיות

סמכות להזמין עדים

1. (א) מותר להזמין כל אדם ליתן עדות שהיא קבילה ושייכת לענין; והוא, כשאין הוראה אחרת בפקודה זו.
- (ב) בית המשפט רשאי, לפי שיקול דעתו, לסרב להוציא הזמנה אם אין בה צורך או אם ראה שנתבקשה למטרה שאיננה גילוי האמת.
- הכל כשרים להעיד
2. הכל כשרים להעיד בכל משפט, בכפוף לאמור בסעיפים 3 ו-4, ואין אדם פסול להעיד מפני שהוא בעל דין בתובענה אזרחית, או מתלונן או נאשם במשפט פלילי, או מפני שהוא מעבירו, עובדו, בן זוגו או קרובו של התובע, המתלונן, הנתבע או הנאשם, או מפני שהורשע או נושא עונש על עבירה.
- סייג לעדותם של בני-זוג
3. במשפט פלילי אין בן זוג כשר להעיד לחובת בן זוגו, ואין כופים אותו להעיד לחובת אדם המואשם יחד עם בן זוגו בכתב אישום אחד.

43. משה הורשע בבית המשפט המחוזי בעבירות על פקודת מס הכנסה (נוסח חדש). האם פסק הדין המרשיע יהיה קביל כראיה בהליך אזרחי שנקטה רשות המיסים בשל חבות במס? להלן 4 אפשרויות, שרק אחת מהן אינה נכונה. סמנו את התשובה שאינה נכונה.

1. כן, ובלבד שמשה הוא בעל דין בהליך אזרחי.
2. כן, אלא אם כן משה הורשע במסגרת הסדר טיעון ולא לאחר ניהול הליך הוכחות.
3. כן, ואפשר להגיש ראייה לסתור רק ברשות בית המשפט מטעמים שיירשמו וכדי למנוע עיוות דין.
4. כן, ובמקרה שבו אשתו של משה היא בעלת דין בהליך אזרחי.

סעיף 42 לפקודת הראיות; ע"א 71/85 אריה חברה לביטוח בע"מ נ' סילביה בוחבוט

קבילות פסק דין

42. (א) הממצאים והמסקנות של פסק דין חלוט במשפט פלילי, המרשיע את הנאשם, יהיו קבילים במשפט אזרחי כראיה לכאורה לאמור בהם אם המורשע או חליפו או מי שאחריותו נובעת מאחריות המורשע, ובכלל זה מי שחב בחובו הפסוק, הוא בעל דין במשפט האזרחי.
- (1א) [...]
- (ב) הוראות סעיף זה אינן חלות על –
- (1) פסק דין של בית משפט עירוני שלא ניתן מאת שופט של בית משפט שלום;
5. (2) ממצאים ומסקנות שבגזר הדין, להבדיל מהכרעת הדין.
6. ראיות לסתירת פסק דין
7. 42. ג. הוגשה ראייה כאמור בסעיף 42א, לא יהיה המורשע או חליפו או מי שחב בחובו הפסוק רשאי להביא ראייה לסתור, או ראייה שכבר נשמעה או הוגשה במשפט הפלילי, אלא ברשות בית המשפט, מטעמים שיירשמו וכדי למנוע עיוות דין.

44. יעקב עומד לדין באשמת גניבה במהלך המשפט מבקשת התביעה לזמן עדות את הכומר עזרא, אשר יעקב התוודה בפניו במסגרת הליך דתי של וידוי על ביצוע הגניבה. דתם של יעקב והכומר עזרא המוכרת בישראל כדין, אוסרת על הכומר עזרא לגלות את הדברים שמסר לו יעקב במסגרת הווידוי. מה הדין?

1. בית המשפט רשאי להורות לכומר עזרא למסר עדות על הדברים שאמר לו יעקב בווידוי מטעמים מיוחדים שיירשמו.
2. הכומר עזרא רשאי לוותר על החיסיון ולמסור עדות על הדברים שאמר יעקב בווידוי.
3. בית המשפט רשאי להורות ליעקב לוותר על החיסיון מטעמים מיוחדים שיירשמו, ובמצב כזה חובה על הכומר עזרא למסור עדות על הדברים שאמר לו יעקב בווידוי.
4. יעקב רשאי לוותר על החיסיון מיוזמתו בלבד, ובמצב כזה חובה על הכומר עזרא למסור עדות על הדברים שאמר לו יעקב בווידוי.

סעיף 51 לפקודת הראיות

עדות כהן דת

51. כהן דת אינו חייב למסור עדות על דבר שנאמר לו בוידוי ואשר גילויו אסור עליו לפי דיני דתו.

45. דורון גנב מוצר מחנות. דורון סיפר לרעייתו (בת זוגתו כדין) על כך, והיא החליטה לגמול אותו מהרגל זה, לכן הגישה נגדו תלונה במשטרה על הגניבה. בגניבה לא היה מעורב כל רכיב של אלימות, ורעייתו של דורון אינה נפגעת העבירה. בעקבות התלונה הוגש כתב אישום בעבירות הגניבה של דורון. התביעה, מבקשת להזמין את רעייתו להעיד לחובתו במשפט הפלילי. מה הדין?

1. היא אינה כשרה להעיד לחובתו ואי אפשר לכפות אותה להעיד לחובתו.
2. היא כשרה להעיד לחובתו אך אי אפשר לכפות אותה להעיד לחובתו.
3. היא אינה כשרה להעיד לחובתו אך אפשר לכפות עליה להעיד לחובתו מנימוקים מיוחדים שיירשמו.
4. היא כשרה להעיד לחובתו ואפשר לכפות אותה להעיד לחובתו.

סעיפים 3 ו-5 לפקודת הראיות

סייג לעדותם של בני-זוג

3. במשפט פלילי אין בן זוג כשר להעיד לחובת בן זוגו, ואין כופים אותו להעיד לחובת אדם המואשם יחד עם בן זוגו בכתב אישום אחד.

עדות מותרת (תיקון מס' 9) תשנ"א-1991 (תיקון מס' 16) תשע"ו-2015

5. (א) הסייגים שבסעיפים 3 ו-4 לא יחולו במשפט פלילי בשל אחד מאלה:

- (1) חבלת גוף או אלימות או איום באחד מאלה;
- (2) עבירה לפי סעיפים 337 או 362 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן – חוק העונשין), או לפי סימן י' בפרק ח' ולפי סימנים ה' או ו' בפרק י' לחוק העונשין, שעבר בן זוג נגד בן זוגו, הורה נגד ילדו או ילד נגד הורה;
- (3) עבירה לפי סעיפים 244 עד 246, ו-249 לחוק העונשין, שנעברה בקשר לאחת העבירות המפורטות בסעיף זה;
- (4) (נמחקה).

(תיקון מס' 16) תשע"ו-2015

(ב) הסייגים שבסעיפים 3 ו-4 לא יחולו על עדות של אדם שהגיש תלונה נגד בן זוגו, ילדו או הורה, לפני העניין, במשפט פלילי בעניין אותה תלונה, בין שהוא הראשון שהגיש תלונה באותו עניין ובין שהוגשה כבר תלונה באותו עניין בידי אדם אחר.

(תיקון מס' 16) תשע"ו-2015

(ג) לעניין סעיפים קטנים (א) ו-(ב), אחת היא אם העד הוא נפגע העבירה או אדם אחר.

46. יורם נחקר במשטרה כחשוד בעבירת הזיוף בידי החוקר יצחק. יצחק רשם בכתב את האמרות מפיו של יורם. בשום שלב יורם לא הודה במיוחס לו. בסיום החקירה הוגש נגד יורם כתב אישום בעבירה זו, שהיא מסוג "עוון". התביעה מעוניינת להגיש את האמרות שרשם יצחק כראיה לאמיתות תוכן באמצעות יצחק. מה הדין?

1. האמרות קבילות כראיה לאמיתות תוכן, רק אם השתכנע בית המשפט כי הן נמסרו באופן חופשי ומרצון.
2. האמרות קבילות כראיה לאמיתות תוכן.
3. האמירות אינן קבילות כראיה לאמיתות תוכן מאחר שאין בהן הודאה.
4. האמרות אינן קבילות כראיה לאמיתות תוכן בעבירה זו אלא אם יורם מיוצג והסנגור הסכים לכך.

סעיף 11 לפקודת הראיות

הוכחת אמרה של נאשם

11. אמרתו של נאשם מותר להוכיח בעדותו של אדם ששמע אותה; נרשמה האמרה בכתב והנאשם חתם עליה או קיים אותה באופן אחר, מותר להוכיחה בעדות על כך ממי שהיה נוכח באותו מעמד. אמרה שנרשמה כאמור מותר להוכיחה אף בתצהיר בכתב של מי שהיה נוכח באותו מעמד, אם הנאשם מיוצג וסניגורו הסכים לכך או - כאשר האמרה נוגעת לאישום בעוון או בחטא - אם הנאשם, במענה לשאלת בית המשפט ולאחר שבית המשפט הסביר לו את זכותו לחקור את נותן התצהיר, אישר שקרא את האמרה או שהיא הוקראה לו, אינו כופר בכך שהאמרה היא אמרתו וויתר על חקירת מקבל האמרה.

47. בועז הגיש תביעה אזרחית נגד מיכאל. מיכאל חולה במחלת נפש. הראיה היחידה במשפט היא עדותו של צד ג' שלא נסתרה בחקירה נגדית. מה הדין?

1. אפשר לחייב את מיכאל על פי דעתו של צד ג' בלבד.
2. אפשר לחייב את מיכאל על פי עדותו של צד ג' בלבד, אך על בית המשפט לפרט בהחלטתו מה הניע אותו להסתפק בעדות זו.
3. אי אפשר לחייב את מיכאל על פי עדותו של צד ג' בלבד אלא מטעמים מיוחדים שירשמו.
4. אי אפשר לחייב את מיכאל על פי עדותו של צד ג' בלבד אלא בכפוף להמצאת אישור כשירות של מיכאל מטעם הפסיכיאטר המחוזי.

סעיף 54 לפקודת הראיות

הכרעה על פי עדות יחידה במשפט אזרחי

54. פסק בית משפט במשפט אזרחי באחד המקרים שלהלן על פי עדות יחידה שאין לה סיוע, והעדות איננה הודיית בעל דין, יפרט בהחלטתו מה הניע אותו להסתפק בעדות זו; ואלה המקרים:

- (1) העדות היא של קטין למטה מגיל 14;
- (2) העדות היא של בעל דין או של בן-זוגו, ילדו, הורו, אחיו או אחותו של בעל דין;
- (3) העדות היא של אדם המעוניין בתוצאות המשפט לטובת בעל הדין שקרא אותו להעיד;
- (4) התובענה היא נגד עזבון, קטין, חולה נפש או נעדר;

(5) נסיבות אחרות שבהן דרוש, לדעת בית המשפט, פירוט כאמור.

48. רועי ומאור הם ילדים בני 13. רועי נקרא לעדות במשפט פלילי המתנהל נגד אביו, בחשד שזה רצח עובר אורח לאחר ויכוח בין השניים. רועי נכח במעמד הרצח. מאור נקרא לעדות במשפט פלילי המתנהל נגד אחיו, בחשד שזה ביצע עבירות מין באחותם. מאור לא נכח בעת ביצוע עבירות המין.
מה הדין?

1. עדותם של רועי ושל מאור טעונה רשות של חוקר ילדים.
2. עדותו של רועי טעונה רשות חוקר ילדים. עדותו של מאור אינה טעונה רשות של חוקר ילדים.
3. עדותם של רועי ומאור אינה טעונה רשות של חוקר ילדים.
4. עדותו של רועי אינה טעונה רשות של חוקר ילדים. עדותו של מאור טעונה רשות של חוקר ילדים.

סעיף 2 לחוק תיקון דיני הראיות והתוספת

העדת ילד

2. (א) אין מעידים ילד על עבירה המנויה בתוספת, שנעשתה בגופו או בנוכחותו או שהוא חשוד בעשייתה ואין מקבלים כראיה הודעתו של ילד על עבירה כאמור, אלא ברשות חוקר ילדים ובנוכחותו.

(תיקון מס' 6) תש"ס-1999 (תיקון מס' 17) תשע"ז-2017

(ב) הרשה חוקר ילדים עדותו של ילד, לא יהיו נוכחים בשעת גביית העדות אלא התובע, הנאשם, עורך דינו, חוקר הילדים ומי שבית המשפט הרשהו להיות נוכח; אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לגרוע מהוראות סעיף 2ב, או מהוראות סעיף 15 לחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001.

(תיקון מס' 2) תשכ"ג-1963 (תיקון מס' 6) תש"ס-1999 (תיקון מס' 17) תשע"ז-2017

(ג) בית המשפט רשאי, ביוזמתו או לבקשת חוקר הילדים, לצוות על הפסקת גביית עדות או קבלתה של הודעה כאמור בסעיף קטן (א) אם הוא סבור, לאחר ששמע את חוקר הילדים, שהמשכן עלול לגרום נזק נפשי לילד.

(תיקון מס' 10) תשס"ד-2004

(ד) חוקר ילדים רשאי להתנות את עדותו של ילד על עבירה המנויה בתוספת בתנאים אלה, כולם או מקצתם:

(תיקון מס' 17) תשע"ז-2017

(1) גביית העדות שלא בנוכחות הנאשם, אלא בנוכחות סניגורו, באמצעות מערכת טלוויזיה במעגל סגור או בדרך אחרת; על עדות לפי פסקה זו יחולו הוראות סעיף 2ב(ב) עד (ד) והתקנות שהותקנו לפי הוראות סעיף קטן (ו) לחוק לתיקון סדרי הדין (חקירת עדים), התשי"ח-1957;

(2) גביית העדות בתוך תקופה מסוימת או לאחר תום תקופה מסוימת, שיקבע;

(3) גביית העדות שלא על דוכן העדים;

(4) גביית העדות כשהשופט ועורכי הדין אינם לבושים מדי משפט;

(5) גביית העדות בלשכת השופט;

(6) גביית העדות שלא במקום מושבו של בית המשפט; מקום העדות ייקבע על ידי בית המשפט, לאחר ששמע את עמדת חוקר הילדים;

(תיקון מס' 17) תשע"ז-2017

(7) גביית העדות בנוכחות אדם המלווה את הילד לצדו במהלך עדותו, לפי בחירת הילד, אף אם הוא מעיד בדלתיים סגורות לפי כל דין.

(תיקון מס' 10) תשס"ד-2004

(תיקון מס' 10) תשס"ד-2004 (תיקון מס' 17) תשע"ז-2017

(ה) לאחר תחילת עדותו של ילד, שחוקר ילדים הרשה אותה, רשאי בית המשפט, מיזמתו, או לבקשת בעל דין, הילד או הורהו, וכן לבקשת חוקר הילדים, לקבוע תנאים כאמור בסעיף קטן (ד) או לשנות תנאים שנקבעו לפי אותו סעיף קטן וכן להורות על התאמת השאלות ליכולותיו של הילד, ולתת הוראות לעניין משך החקירה הנגדית, אם הוא סבור שהמשך גביית העדות בלא תנאים, בתנאים שנקבעו או בלא הוראות כאמור עלול לגרום נזק נפשי לילד או לפגום בעדות; לא יחליט בית המשפט כאמור אלא לאחר ששמע את חוקר הילדים.

(ו) לא ייתן חוקר ילדים החלטה לפי סעיף קטן (א) ולא יתנה את עדותו של ילד כאמור בסעיף קטן (ד), ובית המשפט לא ייתן החלטה לפי סעיפים קטנים (ג) ו-(ה), אלא לאחר שנתנו לילד המסוגל לחוות דעה משלו הזדמנות להביע את עמדתו בענין עדותו ודרכי גבייתה, לפי הענין; לדעתו של הילד יינתן משקל ראוי בהתאם לגילו ולמידת בגרותו.

(תיקון מס' 10) תשס"ד-2004

(ז) (1) החליט חוקר ילדים להרשות עדותו של ילד, עם או בלי תנאים כאמור בסעיף קטן (ד), יעריך מחדש את החלטתו סמוך לפני מתן העדות בבית המשפט.

(2) החליט חוקר ילדים שלא להרשות עדותו של ילד לפי חוק זה והחלטתו לא ניתנה סמוך לפני המשפט, יעריך מחדש את החלטתו סמוך לפני המשפט.

(תיקון מס' 10) תשס"ד-2004

(ח) החליט חוקר ילדים להרשות עדותו של ילד לפי חוק זה, עם או בלי תנאים, רשאי בית המשפט, מיזמתו או לבקשת הילד או הורה שאינו נאשם במשפט, מנימוקים מיוחדים שיירשמו, להורות כי ההחלטה תיבחן מחדש בידי חוקר ילדים בכיר.

(תיקון מס' 10) תשס"ד-2004

(ט) חוקר הילדים ינמק בכתב את החלטותיו לפי סעיף זה.

תוספת(סעיף 2)

(א) עבירות לפי סעיפים 199 עד 214, 345 עד 351 לחוק העונשין.

(תיקון מס' 6) תש"ס-1999

(ב) עבירה של אחראי על קטין, כהגדרתו בסעיף 368 לחוק העונשין, שנעברה כלפי הקטין שעליו הוא אחראי, לפי סעיפים 337, 368 ב ו-368 לחוק האמור.

(תיקון מס' 9) תשס"ג-2003

(ג) (בוטל).

(תיקון מס' 9) תשס"ג-2003

(ד) (בוטל).

(תיקון מס' 9) תשס"ג-2003

(ה) (בוטל).

(תיקון מס' 11) תשס"ה-2004

(ו) עבירה לפי סעיפים 329(א), 333, 334, 335, 361, 362, 363, 364, 365, 367, 372, 373, 374, 377, 380 ו-382 לענין עבירה לפי סעיף 380 לחוק העונשין, שלא בקשר לתאונת דרכים, למעשה טרור או לפגיעת איבה, והחשוד בביצוע העבירה הוא הורה או אח של הילד והנפגע בעבירה הוא אחד מהם או הילד.

(תיקון מס' 9) תשס"ג-2003 (תיקון מס' 11) תשס"ה-2004 (תיקון מס' 18) תשע"ט-2019

(ז) עבירה לפי סעיפים 300 עד 301 ג ו-305 לחוק העונשין, שלא בקשר לתאונת דרכים, למעשה טרור או לפגיעת איבה, אם בעת גביית העדות התקיים אחד מאלה:

(1) לילד לא מלאו 12 שנים והוא אינו החשוד בביצוע העבירה;

(2) לילד מלאו 12 שנים, החשוד בביצוע העבירה הוא הורה או אח של הילד והנפגע בעבירה הוא אחד מהם או הילד.

49. אהרון מגדל פטריות למאכל תחת שם המסחר "פטריות השבוע" המופיע על גבי האריזה. משה תבע את אהרון בבית המשפט לתביעות קטנות בטענה שהפטריות שרכש באמצעות אחת מרשתות השיווק גרמו לו הרעלת מזון קשה ונזקים ממוניים עקיפים (אובדן השתכרות ועוד). אהרון טוען כי לא מדובר בפטריות שהוא גידל וארז, אלא מתחזה עשה שימוש בשמו המסחרי "פטריות השבוע". מה הדין?

1. על משה להוכיח שמדובר בפטריות שאהרון גידל וארז.
2. על משה להוכיח שמדובר בפטריות שאהרון גידל וארז אלא אם יוכיח שהפטריות מורעלות.
3. על אהרון להוכיח שלא מדובר בפטריות שהוא גידל וארז אלא אם המדובר בפטריות שחלפו למעלה מ-6 שבועות ממועד גידולן.
4. על אהרון להוכיח שלא מדובר בפטריות שהוא גידל וארז.

סעיף 57א לפקודת הראיות

חזקת יצרן

57א. (א) נמצא על טובין או על אריזתם או על מה שמחובר או נספח אליהם שמו של יצרן, מגדל או אורז (להלן - יצרן), שם עסקו או סימן מסחר שלו, או שם או סימן אחר שיש בו כדי לזהותו, יהיה בכך ראיה לכאורה שייצר, גידל או ארז את הטובין.

(ב) נמצא על טובין או על אריזתם או על מה שמחובר או נספח אליהם שמו של משווק, שם עסקו או סימן מסחר שלו, או שם או סימן אחר שיש בו כדי לזהותו, ולא נמצא עליהם שמו של יצרן, יראו את המשווק לכל ענין כאילו הוא היצרן, זולת אם גילה לקונה, או למי שהוסמך לכך כדין, את זהות היצרן, משנדרש לכך.

50. במסגרת חקירת משטרה נדרשו שוטרים לבצע חיפוש פנימי בגופו של חשוד. החשוד סירב לביצוע החיפוש, והמשטרה פנתה לבית המשפט בבקשה שיתיר לה לבצע את החיפוש בניגוד להסכמתו. בית המשפט קיבל את הבקשה, והמשטרה ערכה את החיפוש בניגוד לרצונו של החשוד. לאחר זאת, הוגש נגד החשוד כתב אישום, ובמהלך המשפט טענה הפרקליטות כי הסירוב לביצוע החיפוש משמש חיזוק לראיות התביעה. מה הדין?

1. הסירוב לביצוע החיפוש הפנימי במקרה המתואר אינו יכול לשמש חיזוק לראיות התביעה במקרה זה משום שהחיפוש התבצע בסופו של דבר.
2. סירוב לביצוע חיפוש פנימי אינו יכול לשמש חיזוק לראיות התביעה.
3. סירוב לביצוע חיפוש פנימי תמיד יכול לשמש חיזוק לראיות התביעה.
4. הסירוב לביצוע החיפוש הפנימי במקרה המתואר יכול לשמש חיזוק לראיות התביעה רק אם החשוד הואשם בסופו של דבר בביצוע עבירה מסוג פשע.

סעיף 11 לחסד"פ (סמכות אכיפה וחיפוש)

סירוב החשוד

11. (א) סירב החשוד שייערך חיפוש בגופו, בין באמירה ובין בהתנהגות המונעת את החיפוש, ולא נעו החיפוש בשל סירובו, עשוי סירובו לשמש חיזוק למשקל הראיות של התביעה; לענין זה, "סירוב לחיפוש" לרבות סירוב לענין האישור הנדרש לפי סעיף 4(ד).

(ב) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו באחד מאלה:

- (1) הסירוב לחיפוש הפנימי היה של אפוטרופסו של החשוד;
- (2) לא הוגשה בקשה לבית המשפט לקבלת היתר לחיפוש פנימי, למעט בנסיבות האמור בסעיף 4(ח) סיפה;
- (3) בית המשפט לא נתן היתר לחיפוש פנימי לאחר שהתבקש לכך;
- (4) לא ניתן אישור של רופא לערוך חיפוש בגופו של החשוד כשאישור כזה דרוש על פי החוק

51. בתחילת פרשת ההגנה במשפט פלילי המתנהל נגד דניאל ונגד יוסף, הודיע בא כוחו של דניאל כי מרשו החליט שלא להעיד להגנתו. בעצת בא כוחו, החליט יוסף להעיד להגנתו, אך כשנשאל בחקירתו הנגדית בנוגע למעורבותו באחת העבירות שיוחסו לו, סירב להשיב בטענה כי תשובתו לשאלה עשויה להפלילו. מה הדין?

1. הימנעותו של דניאל מלהעיד לא תשמש תוספת לראיות נגדו. יוסף רשאי שלא להשיב לשאלה שנשאל, אך הדבר ישמש חיזוק לראיות נגדו.
2. הימנעותו של דניאל מלהעיד עשויה לשמש סיוע לראיות נגדו. בנתוני השאלה לא היה יוסף רשאי להימנע מלהשיב לשאלה שנשאל.
3. הימנעותו של דניאל מלהעיד עשויה לשמש חיזוק לראיות נגדו. יוסף רשאי שלא להשיב לשאלה שנשאל, אך הדבר ישמש סיוע לראיות נגדו.
4. הימנעותו של דניאל מלהעיד לא תשמש תוספת לראיות נגדו. בנתוני שאלה לא היה יוסף רשאי להימנע מלהשיב לשאלה שנשאל.

סעיף 47 לפקודת הראיות + 162 חסד"פ

ראיות מפלילות

47. (א) אין אדם חייב למסור ראיה אם יש בה הודיה בעובדה שהיא יסוד מיסודותיה של עבירה שהוא מואשם בה או עשוי להיות מואשם בה.

(ב) ביקש אדם להימנע ממסירת ראיה מחמת שהיא עשויה להפלילו כאמור בסעיף קטן (א) ובית המשפט דחה את הבקשה והראיה נמסרה, לא תוגש הראיה נגד אותו אדם במשפט שבו הוא מואשם בשל העבירה שהעובדה המתגלית מן הראיה היא יסוד מיסודותיה, אלא אם הסכים לכך.

(ג) נאשם שבחר להעיד במשפטו כעד הסניגוריה, לא יחול עליו סעיף זה לגבי העבירה שהוא מואשם בה באותו משפט.

שתיקת הנאשם [162. (א) הימנעות הנאשם מהעיד עשויה לשמש חיזוק למשקל הראיות של התביעה וכן סיוע לראיות התביעה במקום שדרוש להן סיוע, אך לא תשמש סיוע לצורך סעיף 11 לחוק לתיקון הראיות (הגנת ילדים), תשט"ו-1955 או לצורך סעיף 20(ד) לחוק הליכי חקירה והעדה של אנשים עם מוגבלות.

(ב) הימנעות הנאשם מהעיד לא תשמש ראיה לחובתו, אם התקבלה חוות דעת מומחה שלפיה הנאשם הוא אדם עם מוגבלות שכלית או אדם עם מוגבלות נפשית כהגדרתם בחוק הליכי חקירה והעדה של אנשים עם מוגבלות, ובשל מוגבלותו כאמור הוא נמנע מהעיד.